

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 1998-1999

16 december 1998

HANDELINGEN

PLENAIRE VERGADERING

MORGENVERGADERING

DECREET MIDDELENBEGROTING VLAAMSE GEMEENSCHAP 1999

DECREET ALGEMENE UITGAVENBEGROTING VLAAMSE GEMEENSCHAP 1999

DECREET BEGELEIDING BEGROTING 1999

Inhoud

Nr. 23

Woensdag 16 december 1998
Morgenvergadering

Berichten van verhindering	1
Ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999	
– 13 (1998-1999) – Nr. 1 : Toelichtingen	
– 14 (1998-1999) – Nrs. 1 tot 4 : Ontwerp van decreet	
– 17 (1998-1999) – Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof	
Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999	
– 13 (1998-1999) – Nr. 1 : Toelichtingen	
– 15 (1998-1999) – Nrs. 1 tot 19 : Ontwerp van decreet	
– 17 (1998-1999) – Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof	
Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1999	
– 1214 (1998-1999) – Nrs. 1 tot 23	
Algemene bespreking (Voortzetting)	1
Sprekers : de heren Paul Deprez, André Denys, Paul Van Grembergen, Karel De Gucht, Jos Geysels, Robert Voorhamme, Chris Vandenbroeke, Luk Van Nieuwenhuysen en Herman Suykerbuyk, mevrouw Vera Dua, de heer Erik Matthys, minister Wivina Demeester-De Meyer, minister Eric Van Rompuy, minister Theo Kelchtermans en minister-president Luc Van den Brande	
Regeling van de werkzaamheden	24

VOORZITTER : De heer Norbert De Batselier

- *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*
- *De vergadering wordt geopend om 10.05 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Georges Cardoen, Jan Caubergs : gezondheidsredenen.

ONTWERP VAN DECREET houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999

- **13 (1998-1999) – Nr. 1 : Toelichtingen**
- **14 (1998-1999) – Nrs. 1 tot 4 : Ontwerp van decreet**
- **17 (1998-1999) – Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof**

ONTWERP VAN DECREET houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999

- **13 (1998-1999) – Nr. 1 : Toelichtingen**
- **15 (1998-1999) – Nrs. 1 tot 19 : Ontwerp van decreet**
- **17 (1998-1999) – Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof**

ONTWERP VAN DECREET houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1999

- **1214 (1998-1999) – Nrs. 1 tot 23**

Algemene bespreking (Voortzetting)

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de voortzetting van de algemene bespreking van het ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999, het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999 en het

ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1999.

Aan de orde zijn de materies Economie en Werkgelegenheid, Wetenschaps- en Technologiebeleid en Buitenlandse en Europese Aangelegenheden.

De heer Deprez heeft het woord.

De heer Paul Deprez (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, als we de wereld rondgaan, kunnen we enkel vaststellen dat het in ons land, en zeker in Vlaanderen, uiteindelijk nog niet zo slecht gaat. Ik weet wel dat het voor sommige aspecten in andere landen wel beter zal zijn als men alles bijeen neemt, zowel wat welzijn als welvaart betreft, behoren we echter tot de besten.

We missen wellicht meer dan in andere landen de kracht van het positief denken, onder meer op het vlak van de economie. Niemand kan ontkennen dat het vrij goed gaat. Voor 1998 wordt een groei van ongeveer 3 percent voorspeld, die in Vlaanderen zelfs 4 percent zou bedragen. Dat is een derde meer dan in Wallonië en 7 percent meer dan in Nederland. De werkloosheid is met 13 percent gedaald in vergelijking met vorig jaar, en met 26 percent in vergelijking met 1996. Eind september 1998 was er in Vlaanderen een werkloosheidscijfer van 8,8 percent tegenover 19,3 percent in Wallonië en 20,6 percent in Brussel.

Ik weet dat er kan worden gediscussieerd over wie wel en niet in die cijfers werd opgenomen. De verhoudingen zijn in elk geval wel duidelijk. Als we de norm van het internationaal arbeidsbureau hanteren – en dan vergelijken we appels met appels – bedraagt de werkloosheid in Vlaanderen 5 percent. Dat is slechts 1 percent meer dan in Nederland, maar 3,8 percent lager dan het Belgische gemiddelde, en ruim 5 percent lager dan het Europees gemiddelde. Met betrekking tot de werkgelegenheid kan niet worden ontkend dat ze sinds 1996 met 2 percent per jaar is gestegen, terwijl de stijging voor Europa maar 0,6 percent bedroeg.

Ik benadruk dat de verhoudingen belangrijk zijn. Velen weten niet dat er vandaag 231.000 of 12 percent meer Vlamingen aan het werk zijn dan tien jaar geleden. Ik besef dat de verwachtingen voor volgend jaar iets minder zijn, maar nog steeds voldoende om de werkgelegenheid op peil te houden, en zelfs te verbeteren.

Deprez

We moeten bescheiden zijn en erkennen dat de groei uiteraard te danken is aan de algemene conjunctuur, maar ook aan de ondernemingsgeest en een geschikt omkaderingsbeleid van de overheid. De Vlaamse regering mag zeker een pluim op haar hoed steken. Dankzij het omkaderingsbeleid zet men zich binnen onze economie in voor de werkgelegenheid en kunnen we onmiddellijk gepast inspelen op een gunstige conjunctuur.

De groei zal in de toekomst meer dan ooit afhankelijk blijven van het ondernemerschap dat innovatief moet zijn. De groei zal met andere woorden afhankelijk zijn van het innovatievermogen van onze ondernemingen. Innovatie is een strategische noodzaak voor de toekomst. Minister Van Rompuy heeft groot gelijk als hij de klemtoon legt op het ondernemerschap in Vlaanderen. Hoewel innovatie volgens ons vooral van binnenuit moet komen, rekenen we erop dat we het lang aangekondigde innovatiedecreet nog voor het einde van de zittingsperiode kunnen bespreken, en waarschijnlijk ook goedkeuren.

We hebben het al gehad over de heel gunstige evolutie van de werkgelegenheid en de werkloosheid. Toch blijft het werkloosheidspeil te hoog, althans statistisch bekeken. Er zijn vooral te veel langdurig en laaggeschoolde werklozen, hoewel steeds meer vacatures – ook voor laaggeschoolden – niet kunnen worden ingevuld. Hiervoor kunnen meerdere oorzaken worden aangewezen die dringend moeten worden aangepakt. Wellicht is er onvoldoende geschiktheid en vaardigheid, en misschien ook een gebrek aan motivatie. De arbeidskost is niet aangepast aan de productiviteit, want hij ligt te hoog. En voor bepaalde categorieën is er een te gering verschil tussen het vervangingsinkomen en het minimumloon.

Een aantal maatregelen dringen zich dan ook op, zoals een vermindering van de arbeidskost en een wijziging van de fiscaliteit of parafiscaliteit voor de lagere inkomens. Deze maatregelen behoren echter hoofdzakelijk tot de federale bevoegdheid. Het VLD-voorstel om een Vlaamse korting te geven op de bedrijfsvoorheffing lijkt me een utopie en moet veeleer worden bekeken als stemmingmakerij met het oog op de nakende verkiezingen. Ik heb daar natuurlijk wel enigszins begrip voor.

Mijnheer Denys, het gaat hier immers om een federale bevoegdheid. Het is niet realistisch te denken dat er nu tussen de gewesten afspraken kunnen worden gemaakt over een verschillende fiscaliteit.

Ook wij zijn fervente voorstanders van meer fiscale autonomie die dergelijke operaties mogelijk zou maken, maar ik meen dat we voor een volgende staatshervorming best met onze beide voeten op de grond blijven. Toen ik kennis nam van dit plan, vroeg ik me trouwens af hoe die 10 miljard frank waarin – als ik het goed begrijp – wordt voorzien voor 1999 moet worden gecompenseerd. Welke kredieten moeten we schrappen? Tenzij ik me vergis komt Vlaanderen hierbij zelfs niet in aanmerking voor een zogenaamd terugverdieneffect.

De bestrijding van de werkloosheid moet vooral gebeuren door middel van vorming en opleiding, niet alleen voor de werkzoekenden maar ook voor degenen die aan het werk zijn. We stellen verheugd vast dat de regering op dat vlak grote inspanningen doet, in de vorm van een ver doorgedreven trajectbegeleiding. Wat de werkenden betreft, voorziet het centraal akkoord in CAO's inzake opleiding, waarbij ook de gewesten en de gemeenschappen worden of kunnen worden betrokken. Dat is een nieuw en belangrijk gegeven. Ik hoop dat men daar in Vlaanderen, met het oog op de toekomst, ook echt goed gebruik van zal maken.

De heer André Denys : Mijnheer Deprez, u noemt ons voorstel een utopisch voorstel omdat we met de Franstaligen terzake geen akkoord zouden kunnen bereiken. Ik wil er u op wijzen dat het, in tegenstelling tot het voorstel van minister Van Rompuy, hier niet gaat over de vennootschapsbelasting. Wat dat betreft moesten we inderdaad een akkoord bereiken met de Franstaligen. Ons voorstel daarentegen, betreft een korting op de personenbelasting. De bijzondere financieringswet voorziet wel in de mogelijkheid naast opcentiemen ook kortingen te geven. Daar hebben we op zich niet de goedkeuring van het Waals Gewest voor nodig.

Wel is het zo dat, indien we dit willen toepassen via de bedrijfsvoorheffing, dit moet gebeuren door middel van een – federaal – koninklijk besluit. Volgens de financieringswet is het principe mogelijk. Wij vinden het dus toch wel de moeite om te trachten dit praktisch te regelen op het federale vlak. Dat is het enige knelpunt.

De heer Paul Deprez : Mijnheer Denys, ik had het inderdaad over de personenbelasting en de bedrijfsvoorheffing, en de kortingen die daarop zouden worden toegestaan. Ik herhaal dat we fervente voorstanders zijn van fiscale autonomie. Binnen die autonomie moeten we dan de mogelijkheid hebben om de meest geschikte fiscale maatregelen te nemen, en dan kunnen we daarover een ernstige gedachtewisseling houden.

Deprez

Ik wilde alleen zeggen dat de door u voorgestelde formule qua techniek niet realistisch is. Bovendien vraag ik me ook af waar dat bedrag van 10 miljard frank vandaan moet komen.

De heer André Denys : Mijnheer Deprez, dit jaar was er een extra begrotingsruimte ten bedrage van 15 miljard frank. Daarvan willen we 10 miljard frank besteden aan lastenverlagingen.

De heer Paul Deprez : Dat is wel zo, maar u weet toch dat die 15 miljard frank ook al een bestemming heeft ? Ik bedoel maar dat we uiteraard keuzes moeten maken.

Bij andere plannen gaf de VLD ook blijk van een nogal groot geloof in het terugverdieneffect. In feite doet dat hier niet terzake. Als er immers al een terugverdieneffect is, geldt dat niet voor het Vlaamse maar wel voor het federale niveau. *(Opmerking van de heer André Denys)*

Mijnheer Denys, ik begrijp dat u het niet met me eens bent.

Ik ga verder met mijn uiteenzetting. De opleiding is dus een zeer belangrijk gegeven, niet alleen voor diegenen die zonder werk zitten, maar ook voor diegenen die al aan het werk zijn. Er is niet zozeer behoefte aan bijkomende opleiding voor de jongeren – al blijft dat uiteraard wel nodig. De grootste behoefte aan een bijkomende opleiding vinden we echter bij de groep van de veertig- en vijftigjarigen.

We koppelen dit aan de vaststelling dat de arbeidsparticipatie van de vijftigplussers in ons land veel te laag ligt in vergelijking met de rest van Europa. De zogenaamde pensioenleeftijd ligt bij ons gemiddeld op slechts 58 jaar voor mannen en 54 jaar voor vrouwen, alhoewel veel vacatures niet worden ingevuld en er ook een sterke behoefte is aan ervaring. Het volstaat in dit verband te verwijzen naar de Belgacom-historie.

Ik wil echter ook verwijzen naar het onderwijs. Ik weet dat heel wat vacatures in het onderwijs slechts met zeer veel moeite of zelfs helemaal niet worden ingevuld. Als ik dan hoor hoeveel mensen op de leeftijd van 55 jaar de vervroegde oppensioenstelling vragen, hou ik mijn hart vast voor wat er volgend jaar zal gebeuren.

De heer Paul Van Grembergen : Mijnheer Deprez, toen gisteren de heer Bogaert dezelfde opmerking

maakte, deed een bepaald minister dit af als miserabilisme.

De heer Paul Deprez : Mijnheer Van Grembergen, ik weet niet in welke context dat gisteren werd gezegd. Ik stel alleen een bepaald probleem vast. In het onderwijs is men zelfs verplicht om bepaalde mensen terug te roepen om onderwijs te kunnen aanbieden. Ik weet dat zulke situaties bestaan. Aan dit probleem zullen we echt wel bijzondere aandacht moeten schenken.

De heer Paul Van Grembergen : Ik ben het volledig met u eens.

De heer Paul Deprez : Het wordt dus een dwingende opdracht om de arbeidsparticipatie van de vijftigplussers op te drijven, zowel om financiële redenen alsook omwille van de behoefte aan geschoolde en ervaren medewerkers. Opleiding is zeer belangrijk voor alle werknemers, dus ook voor kaderleden. Daarom juichen we de Vlami-vorm-maatregel toe, die in opvolging van de succesrijke Vlaminov-maatregel van dit jaar, als lastenverlagende maatregel via terugbetaling van onroerende voorheffing met een jaar wordt verlengd, maar nu wordt gekoppeld aan bijkomende opleiding. Een bedrag van 2 miljard frank is misschien niet veel, maar op die manier worden de opleidingsinspanningen gestimuleerd. Die zijn echt levensnoodzakelijk voor performante en innovatieve ondernemingen.

Ik hoop ook dat u er zult in slagen om de uitvoering van deze maatregelen zo eenvoudig mogelijk te houden. We zijn allen specialist geworden in het creëren van problemen, waarna we oplossingen moeten zoeken voor deze problemen. Laten we het van meet af aan zo eenvoudig mogelijk houden en vooral de administratieve rompslomp tot een minimum herleiden.

Ik wilde ook nog iets zeggen over de land- en tuinbouw, maar dat punt kan ik niet meer behandelen. Ik steun ten volle het voorstel van mevrouw Dua om hoorzittingen te organiseren over ecologie en land- en tuinbouw. Men kan op deze manier misschien een middel vinden om een meerwaarde te geven aan land- en tuinbouwproducten zodat de consument bereid is om hiervoor iets meer te betalen. Het is in elk geval de moeite waard om dit te onderzoeken.

We dringen erop aan om de 2 miljard frank die wordt uitgetrokken voor wetenschappelijk onderzoek in de toekomst te behouden. We pleiten voor een evenwichtige verdeling van deze middelen

Deprez

over kleine en middelgrote ondernemingen en over fundamenteel en toegepast wetenschappelijk onderzoek. Aangezien het wetenschappelijk onderzoek zo sterk is verbonden met onderwijs en economie, wensen we dat het zo veel mogelijk wordt geregionaliseerd bij de komende staatshervorming. (*Applaus bij de CVP en de SP*)

De voorzitter : De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Karel De Gucht (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, ik zou mijn betoog eigenlijk moeten beginnen met het mobiliteitsvraagstuk. Op dit ogenblik ben ik een bijna letterlijke toepassing van het just-in-time-principe : ik wandel binnen op het ogenblik dat ik het woord moet nemen. Ik heb begrepen dat minister Van Rompuy voor de volgende regeerperiode zware investeringen in de infrastructuur heeft gepland. Hij acht dit noodzakelijk voor de mobiliteit, wat trouwens juist is. In de volgende regeerperiode zal ik als gevolg daarvan meer dan op tijd zijn voor mijn uiteenzetting bij de begrotingsbesprekingen.

Onze fractieleider heeft gisteren reeds ons algemeen denkkader voor deze begroting aangegeven. Het is in drie punten samen te vatten.

Ten eerste is het een begroting met een overschot, maar dan wel een begroting waarin een aantal essentiële klemtonen ontbreken. Ik zou er deze morgen een van willen toelichten : het doorvoeren van lastenverlagingen wanneer er ruimte voor komt in de begroting.

Het tweede punt handelt over de bestedingen. Het investeren in de omgevingsfactoren van een moderne en goeddraaiende economie was een van de prioriteiten van deze regering. Men kan zich vragen stellen bij de implementatie van deze politieke doelstelling.

Ten derde is er het bredere kader van deze begroting voor de toekomst. Het is niet onbelangrijk om op het einde van een regeerperiode te kijken naar het perspectief voor een volgende. Dat brengt ons onvermijdelijk bij het toekomstige financiële kader van Vlaanderen en de terugkoppeling ervan naar de staatshervorming. Dit staat terecht steeds meer ter discussie en ook de Vlaamse regering heeft daar aandacht voor. Mijnheer de voorzitter, hiermee loop ik vooruit op het debat van deze namiddag. Als u het me toestaat, zou ik graag al deze elementen in één betoog willen samenvatten.

We komen in eerste instantie tot de vaststelling dat deze begroting inderdaad voorziet in een overschot. Het zou er nog aan ontbreken. Het is uiteraard wel positief, maar met de spectaculaire stijging van de Vlaamse middelen, zou het ook niet anders mogen zijn. Toch verdient u een pluim, mevrouw de minister, omdat u ervoor hebt gezorgd dat we een begroting hebben met een overschot. Houden zo.

Wat ons in deze begroting minder aanstaat, is dat u, ondanks de groei van de Vlaamse middelen, die in vergelijking met die van de federale middelen explosief is, geen oog hebt voor een fundamentele aanpak van het cruciale probleem van het fiscale klimaat. Dit verwijt keert sinds het begin van deze regeerperiode steeds terug. U zult natuurlijk verwijzen naar de successierechten. Gisteren verwees u ook al naar de Laffercurve.

Zelf durven we dat niet meer doen. Immers, als we dat deden in het verleden, werden we telkens afgeschilderd als fiscale optimisten. We werden vergeleken met aanbod-economen, met de school van Chicago, met mevrouw Thatcher, enzovoort. We zijn blij dat u die fakkel overneemt en dat ook u nu pleit voor de demonstratie van de Laffercurve wanneer men de belastingen verlaagt. Des te opmerkelijker is het daarom dat u, die daar blijkbaar een adept van bent, dit in het beleid niet kunt doordrukken, tenzij op heel specifieke gebieden, zoals dat van de successierechten.

Toch was u er altijd al een groot voorstander van. Ook al hebt u ons in 1995 niet echt overtuigd van de logica van zo een benadering, we waren toch gelukkig met uw uitspraken daarover. U hebt toen inderdaad gezegd : 'Daarom is het realistisch in het globaal beleid van de Vlaamse regering, dat ook de fiscale stimuli mee worden gehanteerd als beleidsinstrument. Zeker indien de verlagingen economische stimuli in zich dragen, bijvoorbeeld de verlaging van de kost van de arbeidsinkomens, is zo een maatregel het overwegen waard. Ingewikkelde constructies moeten daarbij worden vermeden, zeker als ze ondoorzichtig zijn en verlopen via belastingscategorieën die niet onder de volle gewestbevoegdheid vallen. Eenvoudig en gericht op de verlaging van de arbeidskosten, is een selectieve reductie van het tarief van de personenbelasting, gericht op het deel arbeidsinkomen. Dat is eenvoudig, controleerbaar, effectief, en bovendien een volle Vlaamse bevoegdheid.'

Er zat ook een zekere kritiek in op minister Van Rompuy, die het wel wilde zoeken in belastingscategorieën waarvoor we niet volledig bevoegd zijn.

De Gucht

Hij zag heil in een soort van Vlaamse loonkostenverlaging, met alle peripetieën tot gevolg, die nu zijn uitgemond in het Vlamivorm-concept. Ik zal daar straks nog op terugkomen. U koos daarentegen voor de schoonheid van de zuivere redenering.

Het valt me op, mevrouw de minister, dat sinds 1995 heel wat mensen van die redenering overtuigd zijn geraakt. Niet in België of in Vlaanderen, maar wel in Duitsland, Nederland en Groot-Brittannië. Intussen hebt u uw eigen redenering verlaten, onder druk van de omstandigheden en onder politieke druk.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Mag ik hier een element aan toevoegen ? U hebt me correct geciteerd, daar is geen discussie over.

De heer Karel De Gucht : Het is een tekst die op mijn nachttafeltje ligt. De heer Bossuyt heeft er iets anders op liggen.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Tegenwoordig ligt er blijkbaar veel op de nachttafels. U citeert correct uit een van de beleidsbrieven. Het enige waar ik enige nuance wil in aanbrengen is dat inmiddels is gebleken dat een selectieve hantering van de op- of afcentiemen – in dit geval de afcentiemen – binnen de huidige bevoegdheidsverdeling blijkbaar onmogelijk is.

De heer Karel De Gucht : Mevrouw de minister, ik denk inderdaad dat er enige discussie over kan bestaan, maar ik ben er steeds meer van overtuigd dat het wel kan. Het verwondert me dat u nu juist opnieuw met dat argument uitpakt. U hebt enkele dagen geleden een zeer interessant symposium georganiseerd over de mogelijkheden en de wenselijkheid van fiscale autonomie, en de verschillende modellen die daarbij kunnen worden gehanteerd. Ik wil niet de hele technische discussie heropenen over of het al dan niet kan. Een van de mensen die u had uitgenodigd is professor De Jonckheere. Hij heeft in zijn referaat voor dit symposium het volgende gezegd : 'Meldenswaardig in dit kader is dat met betrekking tot artikel negen van de bijzondere financieringswet – dat stelt dat de opcentiemen geen aanleiding mogen geven tot de verhoging van de globale fiscale druk – in de voorbereidende werken werd vermeld dat het begrip niet voor elke belastingplichtige afzonderlijk geldt, maar betrekking heeft op de toestand van alle belastingplichtigen van het gewest. Het is dus ook hier niet uitgesloten dat de gewesten door middel van selectieve opcentiemen en kortingen daad-

werkelijk een fiscaal beleid zouden kunnen voeren.'

Deze man hebt u zelf uitgenodigd. Er zijn nog andere argumenten waarom dat volgens ons kan, en er werd bovendien in procedures voorzien waardoor dit vorm zou kunnen krijgen. Eén van de procedures is het zogenaamde overleg tussen de gewesten en de gemeenschappen enerzijds en de federale overheid anderzijds. In het begin van deze regeerperiode en kort na de laatste staats-hervorming werd gezegd dat dit overleg in de toekomst jaarlijks zou worden georganiseerd. Het is een ontstellende vaststelling dat dit overleg nooit heeft plaatsgevonden.

Mevrouw de minister, persoonlijk lijkt mij de echte reden te zijn dat er op het federale vlak duidelijk grote weerstand tegen bestaat en dat u in uw eigen CVP-SP-coalitie daarvoor geen meerderheid heeft. Ik zou u los van dit dossier een aantal voorbeelden kunnen geven waarom het duidelijk is dat er in zake zo een fiscale benadering in deze coalitie geen eenstemmigheid bestaat. Kijk naar alle moeilijkheden die minister Van Rompuy heeft ondervonden om iets te doen aan een of andere hybride vorm van loonkostenverlaging. Wat heeft men die man niet allemaal aangedaan, ik zou het niet durven ! Waar heeft men hem niet allemaal naar toe gestuurd ! Met welke onmogelijke formules heeft hij niet moeten uitpakken ! Op welke manier heeft hij niet moeten negotiëren met de SP voor een paar miljarden, maar dit mocht enkel voor bijkomende speciale tewerkstellingsplannen !

Ik verwijt de SP niet dat ze dit doet. Het is de opstelling van de heer Voorhamme, en dat is zijn goed recht. Hij komt er duidelijk politiek voor uit dat hij meer ziet in tewerkstellingsmaatregelen. Minister Van Rompuy is met een nieuw concept naar voren moeten komen om zijn maatregel toch nog een jaar te kunnen verlengen. Vlamivorm, waarbij men de koppeling maakt tussen een terug-gave van de onroerende voorheffing en een vormingsinspanning, is echter een draak. Dit zou er immers op wijzen dat bedrijven die geen onroerende voorheffing betalen, geen nood zouden hebben aan opleiding. Ik zou bijna het omgekeerde durven stellen. Niet-industriële bedrijven hebben niet altijd een even grote nood aan onroerende investeringen en betalen dus veel minder onroerende voorheffing. Toch hebben ook zij een even grote vormings- of opleidingsbehoefte.

Als we deze regeerperiode in haar geheel bekijken, stellen we een constant gevecht vast tussen het fiscale aspect en het aspect van de rechtstreekse

De Gucht

tewerkstelling. Ik vrees dat u tussen die twee molenstenen wordt vermalen als u op de koop toe op federaal niveau nog eens een tweevoudige weerstand ondervindt : enerzijds de weerstand tegen uw fiscale benadering waarover ik het hier nu niet zal hebben en anderzijds de weerstand tegen de invulling van de fiscale autonomie. Op federaal vlak huivert men bij die idee ! Daar blijkt dit als het ware het einde van België in te luiden. Voor ons hoeft dit niet het einde van België te zijn, wel integendeel. Wij zijn van oordeel dat er in een normale, moderne en volwassen democratie autonomie moet zijn op het vlak van de uitgaven én op het vlak van de inkomsten. Onze politieke benadering daarbij is het voeren van een politiek van belastingverlaging. Ik stel echter vast dat er zowel op Vlaams vlak – op grond van politieke redenen – als op federaal vlak – op grond van zowel politieke redenen als van zogenaamde ‘raisons d’état’ - , geen politieke ruimte of bewegingsvrijheid bestaat om daar invulling aan te geven.

De voorzitter : Minister Demeester heeft het woord.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Mijnheer De Gucht, politiek en techniek liggen altijd vrij dicht bij elkaar. Ik zal dan ook niet in de discussie stappen of dit een technische dan wel een politieke benadering is. Er zal wel altijd een mengeling van beide zijn.

Zoals u zelf reeds hebt gezegd, is een federale overheid momenteel nog niet vertrouwd met het feit dat wij de fiscale autonomie – hoe beperkt die nu ook nog mag zijn – hanteren. Een mooi bewijs daarvan is dat het Arbitragehof heeft erkend dat onze decreten met betrekking tot de verlaging van de successierechten correct zijn, een erkenning waar we wel twee jaar op hebben moeten wachten.

We moeten dus steeds in het achterhoofd houden en met de vrees leven dat het Arbitragehof een vernietiging kan uitspreken, hoe klein die kans ook is. Dan pas zou het omgekeerde effect van de Laffer-curve niet meer spelen.

De heer Karel De Gucht : Mevrouw de minister, de vraag is dan nog of een dergelijke vernietiging retroactief kan gebeuren.

Een andere vraag is ook wat daarvan het echte resultaat kan zijn. Het enige echte resultaat zou zijn dat men niet naar proportionele afcantiemen gaat. Het staat immers buiten kijf dat wij afcantiemen

men kunnen toekennen. Ik ben het met u eens dat het in deze economische omstandigheden het meest aangewezen zou zijn om proportionele afcantiemen toe te passen. Die worden best verrekend in de bedrijfsvoorheffing.

We zijn ervan overtuigd dat de afcantiemen los van de evolutie van de middelen voor Vlaanderen, een grote economische logica bevatten. De afcantiemen scheppen ook vertrouwen bij de bevolking, want die heeft recht op een belastingverlaging. U gaat er echter van uit dat mensen die gedurende tien jaar enorm hoge belastingen betalen, met die belastingen leren leven zodat er geen politieke reden meer zou bestaan om de situatie te veranderen.

Uw uitgangspunt is echter fundamenteel onjuist. Het is onrechtvaardig om aan de burger meer geld te vragen dan absoluut noodzakelijk is. Zowel op het federaal als op het Vlaams vlak is de verdeling tussen wat de burger verdient en wat hij aan de overheid moet afstaan fundamenteel onrechtvaardig. Als een belastingverlaging kan worden ingebed in het werkgelegenheidsbeleid, dan is dat des te beter. Wij stellen dit ook voor, maar het belangrijkste is dat iets verandert aan de onrechtvaardige verdeling tussen burger en staat.

Mijnheer de voorzitter, ik ga over tot mijn tweede punt. Gisteren zei de minister-president dat het de optie van de regering was om de vrijgekomen budgettaire ruimte door selectieve belastingverlagingen, in te vullen met een beleid om de omgevingsfactoren te ondersteunen.

Mijnheer de minister-president, er werden ongetwijfeld inspanningen geleverd op dit vlak. Gisteren werd verwezen naar de inspanningen op het vlak van onderwijs. Ik laat in het midden of die echt waren ingegeven door het streven naar economische omgevingsfactoren. Ik denk dat ze eerder waren ingegeven door het zoeken naar een compromis tussen de onderwijsnetten na de fundamentele slipper van voormalig minister van Onderwijs Van den Bossche. Later werden ze genoemd als elementen van het omgevingsbeleid, maar wij weten wel beter door de cijfers te bekijken. Voor het verzekeren van de kwaliteit van het onderwijs zal het tijdens de volgende zittingsperiode in elk geval nodig zijn om een aantal zaken te verwezenlijken die nu werden genegeerd.

Mijnheer de minister-president, ik wil een element van het omgevingsbeleid belichten waaraan de Vlaamse regering, en zeker haar primus inter pares, bijzonder veel aandacht heeft besteed : het

De Gucht

innovatiebeleid. Wij zijn van mening dat dit geen mooi voorbeeld is van de wijze waarop het omgevingsbeleid dient te worden ingevuld.

Er is veel ruimte in de begroting voor het ondersteunen van het innovatiebeleid. U hebt tijdens deze regeerperiode een supplement van 20 miljard frank geïnvesteerd. Op jaarbasis spreken we bijgevolg van 8 miljard frank recurrent : een bedrag dat ook tijdens de volgende zittingsperiodes aan de financiële middelen zal worden toegevoegd. We zijn daar in se niet tegen, want we zijn er samen met u van overtuigd dat het nodig is om in de diepte te investeren in het innovatiebeleid. Het vormt immers misschien wel het belangrijkste aspect voor het veiligstellen van onze welvaart in de 21ste eeuw.

We hebben dus geen problemen met de geïnvesteerde middelen, maar we hebben een kritische analyse gemaakt van de wijze waarop u de voorbije vier jaar bent te werk gegaan. Onze eerste opmerking daarover is dat u de kar voor het paard hebt gespannen. Sinds het begin van uw regeerperiode hebt u het manna dat het overheidsgeld is, gul uitgedeeld. In een democratie is het wettelijk kader essentieel, maar daarop laat u ons nog steeds wachten.

Het is een bijzonder frappante vaststelling dat het innovatiedecreet, dat al jaren door u is aangekondigd, er nog steeds niet is. Deze Vlaamse regering vond het innovatiebeleid nochtans van meet af aan een cruciaal punt. Dat innovatiebeleid werd niet belichaamd door een van de pares, maar door de primus inter pares. Waar gaan we naartoe als zelfs de minister-president er niet meer in slaagt het decretaal kader dat hij voor zijn paradepaard aankondigt, in dit parlement te brengen en er een debat over te voeren ?

U zult zeggen dat Europa daar moeilijk over heeft gedaan, maar eigenlijk heeft Europa niet zoveel tijd genomen om opmerkingen te formuleren. U bent met een voorontwerp naar de Raad van State gestapt en die heeft u doorverwezen naar Europa, wat nogal wiedes was. Europa heeft op vrij korte termijn antwoord gegeven. De reden waarom dit innovatiebeleid op zich laat wachten is veel prozaïscher, en is te vinden in een blijvende discussie over wie er nu aan het roer moet gaan staan. Het is een persoonlijke discussie tussen de heer Zeeuwts en mevrouw Claes, om man en paard te noemen.

Minister-president Luc Van den Brande : Wie is dan de man en wie het paard ? We moeten toch enige decentie in ons woordgebruik aan de dag leggen, mijnheer De Gucht.

Dit is een voorbeeld van paritaire democratie en innovatieondersteuning. Het is een uitzonderlijk goed duo, dat met grote kracht, kennis, wetenschap en doorzettingsvermogen de instelling leidt. Er ontwikkelt zich een betere vorm van joint venture.

Bij de behandeling van de begroting in de commissie heb ik de gelegenheid gehad nadrukkelijk in te gaan op een aantal elementen. U was niet in de mogelijkheid om aan dat debat deel te nemen. Het is onze principiële optie om inzake wetenschap en onderzoek een operatie te doen zonder voorgaande. De vruchten daarvan kunnen echter niet direct worden geplukt. Dat weet u ook. Ik verschuil me ook niet achter procedures. Ik ben er echter van overtuigd dat we het innovatiebeleid niet volledig mogen vastleggen in decreten.

De zoektocht van de afgelopen twee jaar is veel minder prozaïsch dan u zegt. We moeten iedereen die actor is in het economisch en productiegegeven doen inzien dat er aandacht wordt besteed aan een innovatief beleid. Ik heb u trouwens altijd gezegd dat die 20 miljard frank en het innovatiebeleid niet gelijk zijn aan elkaar. Voor het innovatiebeleid trekken we geen extra kredieten uit. Het is een pijler van wetenschap en technologie. We creëren een biotoop, waarin wetenschap en technologie een belangrijke plaats krijgen.

De heer Karel De Gucht : Man en paard is een geijkte uitdrukking, ik bedoel daar niets persoonlijks mee. Ik kan moeilijk zeggen : man en vrouw, het is misschien wel een schitterend span, maar een koppel is het niet.

Minister-president Luc Van den Brande : Het decreet vraagt dat ook niet.

De heer Karel De Gucht : U zegt zelf in uw ontwerp van innovatiedecreet dat het u noodzakelijk leek om dat koppel te versterken. Ze zullen nu samen de uitvoerende leiding waarnemen en er komt nog een halftime voorzitter bij. Zo sterk was dat span dan toch niet.

Minister-president Luc Van den Brande : U vertelt het verhaal van de Maagdenburgse bollen. Er zullen veel paarden nodig zijn om dit span uit elkaar te halen.

De heer Karel De Gucht : U doet hier ironisch over, ik heb daar geen probleem mee, maar dit is een typisch voorbeeld van de keizer-koster-mentaliteit. Blijkbaar beschouwt de CVP het wetenschapsbeleid als een domaine réservé.

Ik zal u nog een voorbeeld geven. Bij de VITO werd iemand na een objectieve selectieprocedure aangeduid als afgevaardigd bestuurder. De CVP heeft daar nu weer moeite mee en wil dat er opnieuw wordt gestemd.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer De Gucht, u tracht de dossiers op te volgen. Het verbaast me dan ook dat uitgerekend u dit aanhaalt. Het is goed om man en paard te noemen in dit verhaal.

De heer Karel De Gucht : Vertel ons eens de precieze toedracht van die benoeming zodat alle indianenverhalen definitief tot het verleden behoren.

Minister-president Luc Van den Brande : Ik zou me kunnen beperken tot één voorval. Een kwartier voor de beslissing van de raad van bestuur kwam er een telefoontje van een bepaalde partijvoorzitter, en niet van de CVP, om te zeggen voor welke kandidaat moest worden gestemd. Als u daarover alle details wilt horen, zal ik ze met plezier geven.

De heer Karel De Gucht : Wat bedoelt u ? Vertelt u maar.

Minister-president Luc Van den Brande : De vorige afgevaardigd bestuurder heeft gekozen om over te stappen naar de privé-sector. Na zijn ontslag zocht men een nieuwe afgevaardigd bestuurder. Zoals gewoonlijk houdt men daarbij rekening met de rangschikking van de kandidaten. De procedure zou al lang geleden afgerond zijn wanneer die bepaalde partijvoorzitter niet had gebeld om de stemming te beïnvloeden. Hij vroeg namelijk aan enkele leden van de raad van bestuur om een bepaalde kandidaat op basis van ideologische motieven te steunen. Omdat de procedure nog loopt, wens ik daarover vandaag niets meer te vertellen.

De heer Karel De Gucht : Ik neem aan dat alle ideologische en politieke strekkingen in dit parlement kennis zullen nemen van uw verklaring.

De heer Jos Geysels : Ik heb niet gebeld. Die aanstelling mag niet door ideologische overwegingen worden beïnvloed.

Minister-president Luc Van den Brande : U moet u beter informeren over welke partijvoorzitter het gaat. Het gaat alleszins niet om de onze. Ik zal niet zeggen over wie het wel gaat ; ik laat het Vlaams Parlement daarover gissen. Ik kan u wél meedelen dat het niet over de partijvoorzitter van de Volksunie gaat en evenmin over de partijvoorzitter van de SP.

De heer Karel De Gucht : Maak u toch niet zo zenuwachtig ! Ik voer in de commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden al maandenlang een discussie met minister Van Rompuy. De minister zegt dat hij aan de regeringscommissaris van Gimvindus geen enkele opdracht geeft. Die man treedt volledig onafhankelijk op. De minister zegt verder dat hij de documenten die hij heeft, niet leest. Hij moet die niet zien. Dat geeft toch een bepaalde richting aan. Hebt u niet de indruk dat u in verband met het VITO-dossier ten opzichte van uw regeringscommissaris een actievere rol dan dat hebt gespeeld ?

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, mijnheer De Gucht, ik heb in dit dossier, zoals in alle andere dossiers, de grootste afstandelijkheid bewaard. Ik heb de zaken laten beheren door de verantwoordelijken van de instellingen zelf. Ik heb dat in de commissie ook zo uitgelegd. Deze procedure verloopt volledig volgens vooraf vastgelegde, objectieve regels. De raad van bestuur beslist volledig onafhankelijk over de voorgelegde kandidatenlijst. Ik was echt geschokt te horen dat diegenen die niets met de zaak te maken mogen hebben, proberen om het besluitvormingsproces te beïnvloeden.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer de minister-president, de wijze waarop u over de zaak praat, is eigenlijk onaanvaardbaar. Ik zal hier man en paard noemen. U suggereert dat mijn partijvoorzitter aan mensen in de raad van bestuur de opdracht heeft gegeven om in een bepaalde richting te stemmen.

Minister-president Luc Van den Brande : Zo is het. Ik insinueer hier niets.

De heer Karel De Gucht : Ik vind dat dit soort van discussies zelfs niet thuishoort in de gemeenteraad van een kleine gemeente. Daarvoor zijn twee redenen aan te voeren. Ten eerste : u suggereert eigenlijk dat mensen van die raad van bestuur, waarop men een veeleer liberaal etiket zou kunnen plakken, zich laten commanderen door wat een partijvoorzitter daarover denkt. Ofwel zwijgt u daarover, ofwel legt u hier het bewijs op tafel dat die mensen

De Gucht

in functie van de opvattingen van die partijvoorzitter zouden hebben gestemd.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, gelet op de lopende procedure, zal ik het daarover niet meer hebben. Mijnheer De Gucht begrijpt blijkbaar zijn eigen betoog niet. Niet ik, maar hijzelf heeft geïnsinueerd dat dit besluitvormingsproces politiek zou zijn beïnvloed. U hebt dat gezegd. Ik voel me bijgevolg verplicht om de waarheid te onthullen, zonder dat ik details wil geven over zaken die met de lopende procedure te maken hebben.

Ten tweede heb ik niet gezegd dat de leden van de raad van bestuur zich zomaar om de tuin laten leiden na een telefoontje van een partijvoorzitter. Dat zegt u en niet ik.

De heer Karel De Gucht : Jawel.

Minister-president Luc Van den Brande : Die mensen zijn verstandig genoeg. Het feit zelf dat er een puur politieke interventie is geweest bij een instelling die autonoom de beste kandidaat zou moeten kiezen, vind ik persoonlijk straffe tabak.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer de minister-president, ik stel vast dat elke keer men in het open, democratisch en pluralistisch Vlaanderen durft te peuteren aan het bladgoud van de objectiviteit om de werkelijkheid daaronder bloot te leggen, een aantal mensen in dit vrije Vlaanderen onvoorstelbaar zenuwachtig worden. Dat is het laatste dat ik daarover wil zeggen. U zult me nooit kunnen overtuigen dat de zaken op een objectieve manier worden behandeld. Buiten dit gremium stellen de meeste mensen zich daar grote vragen bij.

Ik zal verdergaan over de inhoud van uw beleid.

Minister-president Luc Van den Brande : Dat zal het beste zijn.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer de minister-president, in het innovatiebeleid valt op dat het een onvoorstelbare janboel is. Door de jaren heen heeft men zonder weerga overlappende mechanismen en instellingen gecreëerd.

Het valt ook op dat u de normale bevoegdheidsverdeling die zou moeten bestaan tussen universiteiten als zelfstandige entiteiten en daarvan losstaande onderzoeksinstellingen, in twee richtingen

hebt overtreden. Een eerste keer deed u dat door bepaalde onderzoeksinhouden aan de universiteiten te onttrekken. In bepaalde gevallen, zoals bij het IMEC, was dit wel meer dan aangewezen. Op andere gebieden was dit echter allesbehalve noodzakelijk. Eigenlijk verzwakt dit alleen maar het onderzoek aan de universiteiten.

U slaat niet enkel de bal mis inzake de instellingen die u verzelfstandigd en blijkbaar op een objectieve wijze laat besturen. Ook voor wat de financieringswijze van de universiteiten betreft, hebt u het verkeerd voor. De financieringsbronnen van de universiteiten komen uit het budget van onderwijs, maar voor het wetenschappelijk onderzoek ook in belangrijke mate uit deze fondsen. Het verwijt dat men regelmatig kan horen van universiteiten van alle ideologische strekkingen, is dat ze steeds meer de speelbal zijn van kortetermijnprojecten en steeds meer moeite hebben om onderzoekers gedurende een langere periode werk te bieden.

Universiteitsprofessoren – en zeker afdelingshoofden – moeten steeds meer alle mogelijke kabinetten belopen om bepaalde projecten toegewezen te krijgen. Ze krijgen steeds meer het gevoel dat ze zich prioritair daarmee moeten bezighouden in plaats van met wetenschappelijk onderzoek.

Mijnheer de minister-president, op het ogenblik dat u zegt dat het innovatiebeleid in Vlaanderen een enorme stuwung krijgt, stelt men vast dat aan de universiteit het aantal zogenaamde ZAP'ers, het zelfstandig academisch personeel, daalt. Ze worden steeds meer vervangen door wetenschappelijke lijfeigenen die zich moeten bezighouden met kortetermijnprojecten.

Een volgende kritiek op het innovatiebeleid is dat het eigenlijk vrij eenzijdig op de industrie is gericht. Men kan dezelfde kritiek uiten op de inhoud van het innovatiedecreet. Innovatie betekent veel meer dan dat. Innovatie moet betrekking hebben op alle aspecten die met het economisch gegeven verband houden. Innovatie betekent inderdaad niet alleen nieuwe industriële procédés of een nieuwe benadering van onderzoek in de bedrijven. Het gaat ook over de bedrijfscultuur, de organisatie en organisatiestructuur van de bedrijven, enzovoort. Die als het ware holistische benadering van het innovatiebeleid vindt men niet terug in uw decreet of in uw beleid.

Een vierde kritiek is dat u, binnen dat innovatiebeleid, geld geeft aan een aantal in het oog springende initiatieven die nagenoeg niets te maken hebben met onderzoek en innovatie.

De Gucht

Een van de voorbeelden is het zogenaamde PC/Kadee-project. Dit is op zich noodzakelijk, tenminste als het in voldoende mate wordt begeleid. Ik heb hier mijn vragen bij. Als dit inderdaad de juiste afweging vormt tussen hardware, software en opleiding, is dit een noodzakelijk project. Het heeft echter niets te maken met het innovatiebeleid. Deze benadering steunt op eyecatchers. Het PC/Kadee-project hoort niet thuis in het innovatiebeleid. Hetzelfde geldt voor het technologiecentrum dat u in Mechelen wilt oprichten. Dat kan zinvol zijn, hoewel we daar voorlopig vragen bij stellen. Kijk maar naar de voortijdig gesloten grootschalige projecten in het buitenland. We denken dat dit zijn doel totaal voorbijschiet.

Samenvattend wil ik stellen dat we akkoord gaan met de benadering dat een innovatiebeleid levensnoodzakelijk is. De invulling ervan lijkt ons echter voor een stuk kunst- en vliegwerk. U kondigt zelfs nieuwe initiatieven aan via de zogenaamde vuilbakdecreten. U hebt hier de gewoonte overgenomen van minister Van den Bossche, die dit regelmatig in het onderwijs heeft gedaan. Ook daar zijn bepaalde nieuwe projecten via die vuilbakdecreten tot stand gekomen.

Dit is ons inziens een duidelijk voorbeeld van wat er gebeurt wanneer men teveel geld heeft. Men stelt een bepaalde prioriteit. Die wordt decretaal niet voldoende onderbouwd, maar niemand maakt zich daar zorgen om. In de begroting is dat geld immers toch aanwezig. Waar zaniken we dan over? De begroting is niet enkel in evenwicht, er is zelfs een overschot. Dit staat echter in schril contrast met wat mevrouw Demeester in het begin van deze zittingsperiode heeft gezegd. Zij stelde namelijk dat men eens ernstig naar de begroting zou moeten kijken in functie van zero base budgetting. Alles moet eens in vraag worden gesteld.

Wat de staatshervorming betreft, zou ik één opmerking willen maken. Tijdens de voorbije jaren hebben we nagegaan wat het financieel zou betekenen indien men zou overgaan naar bepaalde modellen van staatshervorming. We hebben bekeken wat dit zou betekenen voor de overgehevelde financiële stromen en voor de uitgavenstromen die er dan aan komen, meer bepaald voor de gezondheidszorg.

Wat eigenlijk onbegrijpelijk is, is dat voor het opstellen van dergelijke financiële modellen de

nodige informatie niet voorhanden is. Minister Van Rompuy beseftte dit een paar jaar geleden al. De reden dat die informatie niet voorhanden is, is dat ze begraven ligt in de zuilen. De ziekenfondsen, alsook het Riziv, hebben hierover zeer veel informatie maar ze geven die niet vrij. De opstelling van de rapporten Jadot is blijven steken in 1994. Ik maak die opmerking om u, mijnheer de minister-president, aan te porren opdat u werk zou maken van uw Vlaams Instituut voor de Statistiek. Wij zouden vanaf nu duidelijke financiële modellen moeten opzetten die maken dat we, als we op termijn die bevoegdheid krijgen, geen heruitgave krijgen van wat zich nu voordoet. Iedereen in het land klaagt nu namelijk over de uit de pan rijzende kosten van de gezondheidszorg. Alle criteria die men daarvoor zou moeten beheersen, alle elementen die men daarvoor zou moeten hebben en de financiële gegevens waarover men zou moeten beschikken om hierop te kunnen inspelen, worden echter angstvallig bewaakt. Ik vind dat deze gegevens, in een democratie die uiteindelijk instaat voor die gezondheidszorg, op een ongepersonaliseerde manier voor iedereen toegankelijk moeten zijn. Dat dit niet het geval is, vind ik een onvoorstelbare vaststelling. Ik hoop dan ook dat u van de extensieve benadering van de Vlaamse statistische bevoegdheid, op basis van de implied powers, gebruik maakt om hier proactief werk van te maken. Zo kunt u ervoor zorgen dat wij die Vlaamse gezondheidszorg op de gepaste manier en met overleg kunnen invullen.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer De Gucht, ik denk dat we het roerend eens zijn over dit punt. We hebben inderdaad statistisch materiaal nodig. Ik heb dat ook in de commissie gezegd. U herinnert zich nog wel dat er onduidelijkheid bestond over de bevoegdheid statistiek. Er werd van uitgegaan dat we eigenlijk geen echt statistisch beleid of instrument kunnen uitwerken. Professor Van Orshoven heeft een heel nuttige studie en analyse gemaakt. Hij geeft uitdrukkelijk aan dat we ten volle kunnen voortgaan op dit vlak, behalve met betrekking tot het probleem van het statistisch geheim, dat als ik me niet vergis wordt geregeld in een federale wet van 1954.

We moeten inderdaad een beleid kunnen voeren met cijfers en gegevens. Mijnheer De Gucht, ik laat een aantal beschouwingen over de gezondheidszorg en ziekenfondsen voor uw rekening, maar voor het overige ben ik het volledig met u eens. We moeten een statistisch instrumentarium

Van den Brande

ontwikkelen dat kwalitatief is en op de juiste kwantitatieve gegevens steunt. We moeten er wel voor opletten dat we het werk van het NIS niet overlappen. Daarvoor zijn afdwingbare afspraken nodig, die rekening houden met de huidige bevoegdheidsverdeling. Mijnheer De Gucht, statistiek is inderdaad een belangrijk element voor het beleid. Daar zal bijgevolg ook veel aandacht aan worden besteed.

De voorzitter : De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte regeringsleden, geachte collega's, sociaal-economisch bevindt Vlaanderen zich in goede staat. De cijfers tonen aan dat we een spitspositie innemen in de Europese Unie, vooral op het vlak van de economische groei. Bovendien heeft onze economische groei een evenwichtig draagvlak. Er is immers een evenwicht met de exportgerichte groei, die nu ook beter wordt ondersteund door de consumptie en de investeringen.

Ook op het vlak van de buitenlandse investeringen neemt Vlaanderen absoluut een spitspositie in binnen de Europese Unie. Er worden vaak genoeg in allerlei internationale peilingen pogingen ondernomen om aan te tonen wat een belabberd investeringsklimaat België, en bijgevolg ook Vlaanderen, wel niet zou hebben. De cijfers tonen echter het tegendeel aan. De werkgelegenheid is in Vlaanderen meer dan in de Europese Unie gunstig geëvolueerd. Sinds 1990 werden 150.000 nieuwe jobs gecreëerd. Daarbij komt een trendmatige daling van de werkloosheid, met gemiddeld 10 procent per jaar. Dat brengt ons op het pad van de resolutie die we zelf hebben goedgekeurd en van het Verdrag van Leuven dat een halvering van de werkloosheid over enkele jaren beoogt.

De groei die we in Vlaanderen kennen, is momenteel ook arbeidsintensiever in volume en inkomensintensiever dan in de meeste vergelijkbare regio's. Het vertrouwen neemt dus toe. Gelukkig wordt dat vertrouwen nu ook ondersteund door een interprofessioneel akkoord waar een grote Vlaamse invulling mee gepaard gaat. Met andere woorden : wanneer we zeggen dat er een toekomst is voor Vlaanderen, dan is dat een correcte vorm van propaganda. Wij vinden dat het beleid van de volgende jaren erop gericht moet zijn die toekomst niet alleen te vrijwaren, maar er ook een toekomst

voor iedereen van te maken. Op dat vlak valt nog wel wat werk op te knappen.

In het kader van de begroting wil ik daar enkele bedenkingen aan wijden. De Vlaamse economie is meer dan ooit een kind van de internationale conjunctuur. Het is hier al gezegd. Dat veroorzaakt soms wel eens wat wisselvalligheid in de geesten. Er zijn de potentiële risico's van de kant van Aziatische tijgers, die door de poten zakken. Er is de economische en sociale ontbinding van het vroegere Sovjetimperium. Dat laatste zou een remedie moeten zijn voor iedereen die een blind geloof tentoonspreidt in de spontane marktwerking. Daar ziet hij immers tot wat dit geloof allemaal kan leiden.

Maar er zijn ook de aspecten van het incassingskarakter van het internationaal kapitaal, dat op dit ogenblik de rationele economische logica inzake fusieoperaties dreigt te overtroeven. Daarvan ben ik zeker. Een aantal fusies die vandaag plaatsvinden en ook gevolgen hebben voor de Vlaamse economie en tewerkstelling, zijn steeds meer ingegeven door incassingsoperaties veeleer dan door doordachte, rationele economische overwegingen.

Al deze dingen zouden ons kunnen destabiliseren. Maar het is onze stelling dat dit er ons niet toe mag verleiden om Vlaanderen in een soort van volgerspositie te plaatsen, door ons maatschappelijk project ondergeschikt te maken aan economische willekeur. Het valt niet te loochenen dat de internationale concurrentie is toegenomen. De keuze voor welk soort concurrentie berust echter bij onszelf, meer dan we vaak zelf willen geloven. Vlaanderen doet er best aan zijn voortrekkersrol binnen een Europees economisch en sociaal model waar te maken. Dat Europees model bestaat. Het is een sociaal-democratisch model, en vandaag meer dan ooit is het de keuze van een overdonderende meerderheid in Europa. Dertien van de vijftien regeringen van de Europese Unie zijn regeringen met sociaal-democraten. Elf van deze vijftien regeringen zijn regeringen met sociaal-democratische premiers. In het Europees economisch en sociaal model past het niet dat er aan fiscale onderkruiperij wordt gedaan, zeker niet door de rijkste regio's.

Dat is het verschil in visie met de liberalen, die mijns inziens wat dat betreft getuigen van een verregaande vorm van bijziendheid. Zoals herhaaldelijk bleek, stelt de VLD dat de vennootschapsbelasting integraal moet worden overgeheveld. Met welk doel ? Om met die vennootschapsbelasting concurrentie te voeren.

De heer André Denys : Wat doet Ierland ?

De heer Robert Voorhamme : Ierland is of was mee het armste land van Europa, mijnheer Denys. Ik zou niet graag hebben dat u dit land gelijkstelt met Vlaanderen.

Verder zal Ierland zich moeten neerleggen bij het beleid dat vandaag in Europa wordt ontwikkeld. Het is een beleid dat de Ierse politiek inzake de vennootschapsbelasting in de toekomst ongedaan zal maken.

U wenst de vennootschapsbelasting over te hevelen om zo concurrentie te voeren, dus om aan dumping te doen. Dat betekent dan toch dat u aan een verregaande vorm van bijziendheid lijdt. Binnen de verruimde horizon van Europa ontgaat het u dat er al een tweede Europese top heeft plaatsgehad. Het ontgaat u dat er al een agenda van Wenen is vastgesteld, die onder meer binnen vastgestelde termijnen van toekomstige Europese tops de fiscale harmonisatie voorop zal stellen. Het zal dan in de eerste plaats gaan om een harmonisatie inzake vennootschapsbelasting.

Dat heeft te maken met redenen die voor ons evident zijn, maar die u in uw bijziendheid blijkbaar nog niet ziet. Ik vraag me echt af hoe u uw VLD-stelling zult toepassen binnen een Europese besluitvorming terzake.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer Voorhamme, ik ben blij dat u een opmerking maakt over Ierland en over het feit dat het zal worden terugschroefd. Vanuit de Europese begroting is er inderdaad terecht grote steun gegaan naar Ierland. Dat land was immers een van de meest achtergebleven gebieden. Er is ook veel steun gegaan naar Griekenland, Zuid-Italië en Portugal. Voor Ierland heeft men die Europese steun gerecycleerd en omgezet in een lage vennootschapsbelasting, met een heleboel mechanismen. Een opmerkelijke vaststelling is dat Ierland op dit ogenblik een zeer hoge economische groei heeft. Met andere woorden, een fiscale benadering is misschien zo gek nog niet.

U hebt ook de vraag gesteld hoe we onze fiscale benadering denken in te passen in een Europees kader. Dat is zeer eenvoudig. Op Europees niveau zal men waarschijnlijk tot een bandbreedte komen binnen dewelke een vennootschapsbelasting moet liggen. Het zal dus niet om een uniforme vennootschapsbelasting gaan. Als die bandbreedte er is, moet men ervoor zorgen dat men onderaan in

die bandbreedte zit in plaats van bovenaan. Dat is de benadering van de VLD.

De heer Robert Voorhamme : Mijnheer De Gucht, u verliest toch een aantal aspecten uit het oog. U hebt inderdaad terecht gezegd dat Europese subsidies in Ierland zijn gereconverteerd naar fiscale maatregelen. Dat betekent dus dat als er geen Europese subsidies voorhanden zijn, er geen mogelijkheid tot financiering van dergelijke fiscale maatregelen is. Vlaanderen is een regio die in de toekomst nauwelijks nog zal kunnen rekenen op Europese subsidies.

U zegt ook nogal gemakkelijk dat het over een bandbreedte zal gaan. U weet toch ook wel dat een bandbreedte er is om geleidelijk aan smaller te worden ?

Als gevolg van de agenda van Wenen staat er zeker ook een minimale vennootschapsbelasting op stapel. Waar haalt u dus het idee vandaan om als een van de rijkste regio's in Europa een instrument te gebruiken dat eerder – zij het inderdaad met succes – werd gebruikt voor een van de armste regio's van Europa ?

De heer Karel De Gucht : De redenering is toch zeer eenvoudig. Ik kan verwijzen naar wat er is gebeurd in Henegouwen. Ook daar hebben die subsidies niets uitgehaald. In Ierland heeft men de subsidies van Europa gereconverteerd naar een fiscaal mechanisme, en iedereen is het erover eens dat het een succes is. Ik kan u natuurlijk niet verbieden ziende blind te zijn.

De heer Robert Voorhamme : Mijnheer De Gucht, wij pleiten voor een sterk doorgevoerde harmonisatie inzake vennootschapsbelasting. Dat is immers de weg van het gezond verstand. Het heeft geen zin een neergaande spiraal op gang te brengen inzake vennootschapsbelasting. In België zou men op die manier de rijkste regio's immers de meeste mogelijkheden geven om in zo een negatieve spiraal te treden. Men zou Brussel dus de kans geven om de zwaarste dalingen inzake vennootschapsbelasting toe te kennen. Zo zou men al vertekeningen krijgen binnen ons eigen land. Ik zie echt de logica niet in van zo een strategie, tenzij men absoluut – de tijd voor verkiezingen dringt – een strategie wil voorstellen van allerlei vormen van belastingverlaging.

De heer André Denys : U bent gewoon gekant tegen fiscale autonomie, dat is alles.

De heer Robert Voorhamme : Nee, dat is niet juist. We hebben daar zeer concrete voorstellen over gedaan die het best haalbare alternatief bieden. Op die manier zal men het snelst vooruitgang maken in fiscale autonomie. Uw voorstellen zijn de beste manier om fiscale autonomie van de agenda te krijgen.

De heer André Denys : Opcentiemen en kortingen, afhankelijk van een akkoord met de Franstaligen, vormen geen fiscale autonomie.

De voorzitter : De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme : Het concurrentie-model dat de Vlaamse regering koos verdient goede punten. Het beleid is de jongste jaren steeds meer geëvolueerd in de richting van ons sociaal-democratisch project. Enkel de ontwikkeling van een kwaliteitsvol ondernemerschap kan een stabiele en duurzame concurrentiepositie van onze regio uitbouwen. Minister Van Rompuy heeft dit reeds uitstekend vertolkt. Zijn beleid legt hierop terecht de klemtoon.

We zijn blij met een aantal verschuivingen die hier rechtstreeks of onrechtstreeks mee te maken hebben en werden doorgevoerd naar aanleiding van deze begroting, bijvoorbeeld inzake expansiewetgeving. Minister Van Rompuy heeft het parlement volledig gevolgd in zijn opzet een blind subsidiebeleid om te vormen tot een selectief sturend subsidiebeleid.

De heer Karel De Gucht : We hebben er hem wel samen moeten toe dwingen, vindt u ook niet ?

De heer Robert Voorhamme : In dit geval komt de eer toe aan de minister, die bereid is te luisteren naar het parlement en als lid van de uitvoerende macht de goedgekeurde resolutie hierover in de praktijk brengt.

Een tweede verschuiving is de omvorming van de Vlaminov- tot de Vlamivorm-maatregel. Vlamivorm is nog altijd gekoppeld aan de onroerende voorheffing. Dit is een nadeel, maar het biedt ook een aantal praktische voordelen om het er nu, met de huidige bevoegdheden, aan te blijven koppelen. Dit beantwoordt in grote mate aan onze verzuchtingen.

Het is essentieel om aan Vlamivorm de modernisering van het management en de arbeidsrelaties van de KMO's te koppelen. Het opleidingsbeleid is een deel daarvan. De huidige Vlamivorm-maatregel is

geen lastenverlaging meer om niets, maar een koppeling aan vorming en opleiding. Volgens ons is dit nu de best mogelijke koppeling. Vlaanderen heeft een flinke achterstand op de Europese streefdoelen voor opleiding en vorming. De achterstand is vooral groot bij de opleiding binnen de ondernemingen, zeker bij de KMO's. Opleiding is het beste preventiebeleid. Tussen haakjes, als pleitbezorgers voor systemen van arbeidstijdverkortung vinden we het belangrijk om dit hieraan te koppelen.

In de commissie voor Economie hebben we een voorstel gedaan over Vlamivorm dat we in de plenaire zitting zullen herhalen in de vorm van een amendement. Ik weet dat dit een maatregel is voor een jaar. Dat heeft niets te maken met continuïteit, maar alles met het feit dat we voor dit soort beleidsmaatregelen in de toekomst wellicht over andere instrumenten kunnen beschikken dan alleen maar de onroerende voorheffing. Met het stimuleren van het opleidingsbeleid binnen de ondernemingen slaan we definitief een bepaalde richting in. Niemand is bereid om daar in een komende regeerperiode nog op terug te komen. Aangezien het om een principiële keuze gaat, moeten de KMO's van meet af aan stimulansen krijgen.

Wat ontbreekt er in de KMO's ? Ik ben het met de heer Deprez eens dat we geen bureaucratie mogen installeren. Elke KMO die op een fatsoenlijke manier een opleiding wil inrichten, zal echter ook behoefte hebben aan opleidingsplannen. Het hoeven geen stapels documenten te zijn, maar als men opleidingen wil organiseren op een rationele manier, moet er een beleidsplan van de onderneming zijn. We vragen dus om, rekening houdend met de huidige regels, in Vlaminov de mogelijkheid te creëren om een koppeling te maken met de voorwaarden van een vormingsplan.

Anderzijds verlangen we in verband met die maatregel ook duidelijkheid van de minister over de stelling die hij in de commissie heeft ingenomen. Die stelling bracht me aan het twijfelen toen ik een tekst van het VEV las, nota bene op de voorpagina van 'VEV-berichten'. De tekst handelt over het feit dat opleidingsactiviteiten zouden cumuleerbaar mogen zijn. Onze opvatting is dat voor dezelfde opleiding men geen tweemaal langs de kassa mag passeren, eenmaal volgens de afspraken van het interprofessioneel akkoord en eenmaal in Vlamivorm. Ik citeer letterlijk wat het VEV daarover schrijft : 'De vormingsinspanningen die de bedrijven in Vlaanderen leveren in het kader van Vlamivorm, worden volledig in rekening gebracht voor het bereiken van voormelde doelstellingen, namelijk de doelstellingen van het interprofessioneel

Voorhamme

akkoord.' Als het VEV terzake verkeerdelijk propaganda maakt, moet het Vlaams beleid daar dringend duidelijkheid in brengen.

Minister Eric Van Rompuy : Ik heb het artikel niet gelezen, maar de percentages van de loonmassa die de ondernemingen bijdragen om sectorale akkoorden mogelijk te maken, staan los van de inspanningen die de ze moeten leveren om hun toelagen van Vlamivorm te besteden aan vorming. Dat zijn twee gescheiden zaken, wat in de commissie ook duidelijk werd gezegd. Ik zal het artikel eens door nemen.

De heer Robert Voorhamme : Misschien is er een verduidelijking nodig voor alle ondernemers.

Minister Eric Van Rompuy : Van zodra de maatregel hier is goedgekeurd, zullen we de bedrijven informeren over Vlamivorm. Vlaminov was een succes : 11.000 ondernemingen hebben zich daarvoor ingeschreven. We verwachten dat het voor Vlamivorm 12.000 tot 13.000 ondernemingen zullen zijn.

De heer Robert Voorhamme : Collega's, met de kritiek van de heer De Gucht op het innovatiebeleid ben ik het in zekere mate eens. Uiteraard ga ik akkoord met de inhaalbeweging. We hebben ze zelf voorgesteld en ze maakt deel uit van het regeerakkoord. De wijze waarop die inhaalbeweging wordt uitgevoerd, doet echter vragen rijzen.

De inhaalbeweging tot 2 percent van het bruto binnenlands product is gericht op het wetenschaps- en technologiebeleid. Sommige initiatieven die daar nu toe behoren, zouden in de toekomst best worden ondergebracht bij een andere bevoegdheids categorie. PC/Kadee is een goed en nuttig initiatief. Zoiets vinden we ook in het buitenland. Het vergt echter stelselmatig blijven investeren in de toekomst. Eens het initiatief een structurele basis heeft, zal het bovendien nog meer kosten dan nu. PC's die worden aangekocht, moeten ook vervangen worden. PC's moeten verder verspreid worden binnen scholen. Zo zou een tiende van de bijkomende middelen die we op die manier aan wetenschaps- en technologiebeleid willen bezorgen, gaan naar een beleidselement dat eigenlijk niet thuis hoort bij wetenschapsbeleid maar bij onderwijs, en dit op structurele basis.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer Voorhamme, ten gronde is iedereen het erover eens dat het PC/Kadee-project een vaardigheids-

project is. Het is de opvolger van griffel en lei, van bord en krijt, van de vergeelde kaarten van Afrika en van Noord- en Zuid-Amerika. Dat was onze wereld in het vierde leerjaar. Vanuit een sociaal imperatief is dit project noodzakelijk in het kader van het probleem van de kenniskloof.

Ten tweede heb ik ervoor geopteerd om geen centraal programma te ontwikkelen omdat ik vind dat de makers, aanbrengrers en producenten ook hun deel moeten doen. Men heeft op andere plaatsen de keuze gemaakt om in een centraal budget te voorzien en dan afspraken te maken met een fabrikant. Wij hebben de verantwoordelijkheid gelegd bij de scholen.

Ten derde deel ik helemaal uw mening dat dit beter zijn plaats had gevonden op de onderwijsbegroting. Het is niet gebeurd uit grote vriendschap met voormalig minister van Onderwijs Van den Bossche of omdat ik vond dat ik hem moest helpen. Er is de discussie over de eerste en de tweede geldstroom. Het had me gelukkig gemaakt als dit op het onderwijsbudget binnen de normen en de vooruitzichten zijn plaats had kunnen vinden, maar ik vond dat ik mijn verantwoordelijkheid moest opnemen. Ik heb er geen probleem mee dat dit op een bepaald ogenblik structureel op het onderwijsbudget komt. Het zou me gelukkig hebben gestemd, hadden u en andere leden de minister van Onderwijs ertoe aangezet om dit project prioritair te maken voor het onderwijsbudget.

De heer Robert Voorhamme : Ik onthoud dit en kom er straks wellicht nog op terug. (*Opmerkingen van de heren Gilbert Bossuyt en Karel De Gucht*)

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Mijnheer De Gucht, u hebt het altijd over minister Demeester, maar er is een globaal budget waarbinnen men keuzes moet maken. Of iets dan bij wetenschapsbeleid of bij onderwijs terecht komt, is voor de minister van Begroting niet zo belangrijk.

De heer Robert Voorhamme : Ik heb een tweede kritiek met betrekking tot de organisatie van ons wetenschapsbeleid. We hebben een inhaalbeweging gekend inzake wetenschapsbeleid. Dat heeft geleid tot een verhoging van het totaal budget van wetenschapsbeleid van 97,5 percent, enigszins gedifferentieerd over algemeen wetenschapsbeleid, academisch onderzoek en economische finaliteit, waarbij vooral de nadruk werd gelegd op dit laatste. Als we het menen met een duurzame ondersteuning van onze economie via innovatiebeleid, dan is de rol van de universiteiten daarin cruciaal.

Voorhamme

Tegenover die 97,5 percent staat voor de universiteiten een toename van de werkingsuitkeringen van 12,5 percent. Dit betekent met andere woorden dat het aandeel van de universiteiten in het geheel is teruggelopen van 66 naar 53 percent. Een dergelijke dynamiek kunnen we onmogelijk blijven ondergaan. We moeten er dan ook voor zorgen dat we de basis van die innovatiecapaciteit, die het fundamenteel onderzoek van de universiteit is, op termijn niet beginnen te vervangen door een soort contractenonderzoek.

We hebben het gehad over een toekomst voor iedereen, waarmee ik nu het tewerkstellingshoofdstuk aansnijdt. We moeten namelijk vaststellen dat de 150.000 bijgekomen jobs niet kunnen verbergen dat er nog steeds 200.000 werkzoekenden zijn en dat de spanning op de arbeidsmarkt toeneemt. Daardoor wordt ook het duale aspect van die arbeidsmarkt verder verscherpt. Meer dan de helft van de werkzoekenden zijn langdurig werkzoekenden. Bovendien blijkt meer dan de helft van de werkzoekenden ten hoogste een diploma lager secundair onderwijs op zak te hebben. Daar ligt het probleem met betrekking tot de sociaal rechtvaardige vertaling van onze toekomstige groei.

Een aantal initiatieven die door minister Kelchtermans werden genomen, spelen op die bekommernis in. Zo creëert het decreet op de private arbeidsbemiddeling een bijkomende mogelijkheid om iets aan de spanning op de arbeidsmarkt te doen. Mijnheer de minister, we moeten dit dossier dan ook dringend afhandelen door het hoog op de agenda van de commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden te plaatsen. Ook het initiatief 'Vlaamse Interimbrug', waarbij concrete vorm wordt gegeven aan de samenwerking met de interimsector, moet in de toekomst verder worden uitgebreid. Mijns inziens kan deze sector bijzonder nuttig werk leveren om de spanning op de arbeidsmarkt enigszins weg te werken. Ik denk verder ook nog aan WEP+, aan de convenants met de gemeenten en aan het rugzakidee. Dit zijn stuk voor stuk interessante en nuttige initiatieven. Belangrijk is ook de verlaging van de drempels voor arbeidsherverdeling. Verder is er nog de uitvoering van de Europese richtsnoeren waarbij op jaarbasis 45.000 werkzoekenden in traject zullen worden opgenomen. Dit betekent dus dat in 1999, 33.000 werkzoekenden een opleiding zullen krijgen. Dit is helaas slechts één zesde van het totale aantal werkzoekenden.

Die stappen zijn wel belangrijk, maar blijken nog onvoldoende te zijn, te meer omdat men weet dat Europa de voorwaarden in het kader van haar werkgelegenheidspact, dat eveneens op de agenda van Wenen staat ingeschreven, nog strenger zal maken. Bovendien blijkt dat teveel mensen nodeloos in langdurige werkloosheid verzeild geraken, bijvoorbeeld door faillissementen of sluitingen. In dat verband hebben we een voorstel van decreet ingediend, namelijk het voorstel van decreet inzake het herplaatsingsfonds, dat we spoedig behandeld wensen te zien. Tot slot wordt er onvoldoende rekening gehouden met een duale arbeidsmarkt van een andere soort, namelijk de arbeidsmarkt die een onderscheid maakt tussen mannen en vrouwen. De cijfers spreken daarbij boekdelen : van de hooggeschoolde vrouwen is bijna 82 percent tewerkgesteld, maar bij de vrouwen op middelbaar niveau en de laaggeschoolde vrouwen valt dit cijfer terug tot respectievelijk 65 en 33,4 percent. Als we dan het deeltijds werk bekijken, kunnen we naast die drie percentages nog de volgende percentages plaatsen : 27,6, 36,9 en 44,7 percent. Dit wil dus zeggen dat laaggeschoolde vrouwen het niet alleen bijzonder moeilijk hebben om werk te vinden, maar zich in het beste geval tevreden moeten stellen met een parttime job.

Dat duale springt nog sterker in tegenstelling tot die van de Vlamingen in het oog wanneer we de tewerkstelling van migranten bekijken. Daar is de werkloosheid zelfs nog toegenomen de laatste jaren : 30,3 percent in 1990, 41,4 percent in 1995 en 44,4 percent in 1997. Deze toestanden vormen een tijdbom onder ons welvaartsmodel. De werkloosheidsgraad onder de Turkse en Marokkaanse mannen is zesmaal hoger dan onder de Belgische mannen, en bij de Turkse en Marokkaanse vrouwen zijn er driemaal meer werklozen dan bij de Belgische vrouwen, wat niet minder erg is gezien hun geringe participatiegraad. We moeten bijgevolg veel meer maatregelen opnemen in het arbeidsmarktbeleid.

De voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister Theo Kelchtermans : Mijnheer Voorhamme, ik ben het eens met uw analyse, maar er bestaan reeds een aantal acties terzake. Zo hebben Vesoc-partners zich reeds uitdrukkelijk geëngageerd om actie te ondernemen, en heeft het VEV recent aangekondigd dat er acties zullen worden ondernomen in de bedrijven.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer Voorhamme, het is natuurlijk nodig om een arbeidsmarktbeleid te voeren, want remediëren is noodzakelijk. Het is echter veel belangrijker om ook preventief op te treden via het onderwijs, zodat het aantal laaggeschoolden ondermaats laag wordt.

De voorzitter : De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme : De trajectbegroting is een goed principe dat vanaf de volgende zittingsperiode verder moet worden gehanteerd. Onze werkwijze inzake het innovatiebeleid toont dit aan. Om economische redenen zijn we tevens voorstander om dit principe in te voeren bij het mobiliteitsbeleid. In de volgende zittingsperiode zal zeker ook een dergelijk engagement nodig zijn op het vlak van onderwijs en van de inschakeling, opleiding en vorming van werkenden en werkzoekenden.

De voorzitter : De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer Voorhamme, u vindt de trajectbegroting een goede benadering. Ik vind dit ook, en ik heb de indruk dat ook u pleit voor een zorgvuldiger uitstippelen van de trajecten.

De voorzitter : De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme : Mijnheer De Gucht, u hebt gelijk. Het is niet de bedoeling dat bepaalde ministers een blanco cheque zullen krijgen. Het is nodig een meerjarenprogramma uit te tekenen waaraan een meerjarenbudget wordt gekoppeld. Als we dit invoeren voor mobiliteit, dan kunnen we niet anders dan dit ook te doen in verband met het probleem van de duale arbeidsmarkt waaraan aspecten van onderwijs, opleiding en begeleiding op de arbeidsmarkt zijn gekoppeld. (*Applaus bij de SP, de CVP, AGALEV en de VU*)

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, de heer Wymeersch zal het straks tussen de soep en de patatten over economie en tewerkstelling hebben. Ik zal me beperken tot het buitenlands beleid en met name over het kernpunt 'Vlaamse politiek een stem geven in de wereld' dat al sinds 1995 in de beleidsnota van de Vlaamse regering staat.

Wij vinden dat punt enorm belangrijk, want we zijn het met de voorspelling van de minister-president eens dat dit land binnen afzienbare tijd zal ophouden te bestaan. Vlaanderen moet zichzelf, maar vooral het buitenland daarop voorbereiden.

In tegenstelling tot de minister-president, geloven wij niet in de stelling dat België zomaar zal verdampen in de Europese Unie, net zo min als we geloven dat staten zoals Portugal, Denemarken, Zweden en Finland in Europa zullen verdampen, of dat Duitsland, Frankrijk, Spanje en Groot-Brittannië zullen verdwijnen om plaats te maken voor hun regio's. Men moet met andere woorden het staatsconcept niet te snel naar de vorige eeuw verwijzen, zoals hier eergisteren is gedaan bij de bespreking van het verdrag van Amsterdam. De staten zullen als politiek kader nog wel een tijd blijven bestaan. Naarmate de Europese Unie meer bevoegdheden krijgt, zullen ze wellicht zelfs beantwoorden aan de toenemende nood van veel inwoners om terug te vallen op een structuur waarin men zich herkent en die men erkent. De regio kan zo een structuur niet bieden, alleszins niet voor Vlaanderen. Vlaanderen is meer dan een regio : het is een natie, weliswaar zonder staat.

Ten tweede geloven we niet dat de heterogene club van steden, provincies, administratieve entiteiten en voorwaar ook van de enkele constitutionele regio's ooit een evenwaardige gesprekspartner binnen de EU zal worden. Ik zeg dit opdat men er op zijn minst rekening mee houdt dat dit land willens nillens vroeg of laat uit elkaar zal vallen. Het lijkt ons aangewezen om de internationale gemeenschap daar nu al van bewust te maken. Die bewustmaking gebeurt vandaag nog niet genoeg, onder meer door een tekort aan eigen diplomaten of gezanten. Wat men ook denkt van de inzet en de loyauteit van de federale diplomaten, hun eerste taak is hoe dan ook loyaal te zijn tegenover de federale staat, niet om de Vlaamse internationale belangen te verdedigen.

De belofte dat er bij een volgende staatshervorming meer aandacht moet gaan naar een nog beter overleg omtrent het buitenlands beleid tussen de verschillende actoren, is niet meer dan een zoethouder. Ik noteer in dat verband trouwens dat de minister-president zelf heeft gesteld dat : 'een buitenlands beleid dat ten volle door de federatie en de deelstaten wordt uitgezet, vooralsnog een wensdroom is'.

Vlaanderen moet dus zelf werk maken van internationale erkenning. Ik heb diezelfde verzuchting zelfs gehoord bij andere partijen, ook bij leden van

Van Nieuwenhuysen

de meerderheid, die net als wij van oordeel zijn dat we werk moeten maken van de aanvaarding van Vlaanderen door de wereldgemeenschap en in het bijzonder door Europa.

Dat gaat verder dan Vlaanderen op de wereldkaart plaatsen en het laten verspreiden van 'Focus on Flanders'. Het gaat verder dan het aanhouden van een legertje economische vertegenwoordigers en handelssecretarissen en het voorzichtig uitbouwen van een hoe dan ook beperkt netwerkje van gemeenschapsattachés met een beperkte opdracht.

Vandaag al worden in het buitenland vragen gesteld over de gevolgen van het mogelijk uiteenvallen van dit land. We prefereren dat de Vlaamse overheid en politieke vertegenwoordigers in het buitenland die vragen beantwoorden, veeleer dan de federale overheid en diplomaten. Daartoe is een uitgebreid netwerk van Vlaamse diplomaten nodig, dat zich actief met die politieke opdracht bezighoudt. We pleiten dus voor een snellere uitbreiding van dat korps en scharen ons tevens achter het voorstel van de heer Van Grembergen om te investeren in de scholing voor toekomstige diplomaten.

Zo een Vlaams netwerk van gezantschappen is trouwens niet alleen nodig met het oog op de toekomst, maar ook vandaag laat de noodzaak zich voelen. De problemen die we hebben gekend tengevolge van de aantijgingen die in de resolutie van de heren Clerfayt en Columberg en anderen werden geuit, hadden kunnen worden vermeden of voor een groot deel geneutraliseerd, mocht Vlaanderen beschikken over een eigen netwerk van diplomaten, naast overigens een rechtstreekse vertegenwoordiging van dit parlement in de Raad van Europa.

De twijfel is hoe dan ook gezaaid en moet worden weggewerkt. We moeten de internationale gemeenschap duidelijk maken dat er in Vlaanderen geen onderdrukte Franstalige minderheid woont, maar een stel arrogante Waalse inwijkelingen die de taal, de gewoonten en de cultuur van het land waar ze zijn komen wonen niet respecteren en aanvaarden, maar die integendeel hun taal, gewoonten en cultuur willen opdringen omdat ze die meerwaardig vinden aan de onze. We moeten ervoor zorgen dat de internationale gemeenschap inziet dat de territoriale aspiraties van de Franstalige partijen, niet alleen van het FDF, alleen omwille van de Belgische context kunnen worden afgedaan als een loutere poging tot correctie van binnenlandse

administratieve grenzen. Moesten deze aspiraties tegenover een onafhankelijk Vlaanderen zijn gericht, dan zou dat worden gezien als een daad van internationale agressie, die de internationale gemeenschap niet zou aanvaarden. Het is geen toeval dat de Walen in tegenstelling tot Vlaanderen de nadruk leggen op hun politieke vertegenwoordiging. Wij leggen de nadruk op onze economische vertegenwoordiging in het buitenland, en die is belangrijk, maar we vragen meer aandacht voor de politieke vertegenwoordiging.

Mijnheer de minister-president, u wilt daar wel aan verhelpen, maar met mondjesmaat, omdat het Vlaams buitenlands beleid nog erg jong is. Dus komen er drie nieuwe gemeenschapsattachés bij de zes bestaande en dat is het dan. Van de destijds aangekondigde onthaalcel voor buitenlanders binnen de administratie is al evenmin een spoor terug te vinden. Ik weet ook dat er verschillende andere initiatieven zijn op het vlak van de communicatie van Vlaanderen met de buitenwereld. Let wel, ik noem die niet onverdienstelijk, maar ze volstaan niet en bovendien missen we de ambitie om daar snel verandering in te brengen. U blijft immers hopen dat samenwerking met het federaal niveau mogelijk blijft. Wij hebben die hoop al lang opgegeven. Die samenwerking is voor ons zelfs niet wenselijk meer.

U zult van mij allicht geen betoog verwachten zonder een woord over de buitenlandse handel. Ik zal terzake kort zijn. We vrezen dat de individuele begeleiding van exportlustige bedrijven wordt afgebouwd ten voordele van collectieve en notorietaatsacties. Die hebben ongetwijfeld hun belang en hun waarde, maar de individuele begeleiding blijft ons inziens enorm belangrijk en mag onder geen beding worden afgebouwd.

Dat het personeel van Export Vlaanderen en de Vlaamse Economische Vertegenwoordigers soms gedurende maanden worden geïmmobiliseerd voor de voorbereiding en begeleiding van zendingen onder het voorzitterschap van de troonopvolger en erevoorzitter van de BDBH, lijkt ons in deze tijd van efficiënte en zakelijke aanpak niet langer verantwoord. Bovendien krijgt men uit die hoek toch maar stank voor dank. Als we de minister-president mogen geloven, zijn er geen noemenswaardige problemen bij Export Vlaanderen. Ik ben het daar niet mee eens. De malaise bij het personeel, waarover ik het vorig jaar ook al had en die u toen ook al ontkende, is er wel degelijk, maar blijkbaar wordt u daarover anders ingelicht dan ik, vermits u ze alleen maar toeschrijft aan de hoge werkdruk.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Het zou me inderdaad verbazen als u het niet over de buitenlandse handel had, mijnheer Van Nieuwenhuysen. U weet dat er intussen een nieuw personeelsstatuut werd uitgewerkt voor de BDBH. Dat vergde veel tijd en moeite. Het personeel van de BDBH heeft zich akkoord verklaard met dat statuut. Het grote verschil bestaat erin dat dit bij prioriteit zou worden gerealiseerd. Het personeel heeft zich een tijdje geleden zorgen gemaakt. Dat is erg normaal. Maar dat ligt achter ons. Er is een goede tekst totstandgekomen, waarbij een aantal zekerheden zijn geboden, voorzover men vandaag zekerheid kan bieden. De toestand verschilt dus van deze van een jaartje geleden.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Ik hoop dat u gelijk hebt, mijnheer de minister-president. De toekomst zal dat uitwijzen. Vandaag moet ik toch vaststellen dat de malaise niet enkel het personeel maar ook de raad van bestuur treft. Ik verwijs naar de berichten over de vertrouwensbreuk tussen een gedeelte van die raad van bestuur en de algemeen directeur. Daarbij heeft men het over aberraties in de werking van Export Vlaanderen. Ik wil daar nu niet op ingaan omdat ik daarover een vraag om uitleg heb ingediend.

Ik wil besluiten met de vaststelling dat de rooskleurige voorstelling van zaken in de beleidsbrieven en de uiteenzettingen van de minister-president toch niet altijd stroken met de werkelijkheid. Het is bovendien niet de eerste keer dat we dat moeten vaststellen. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : De heer Van Grembergen heeft het woord.

De heer Paul Van Grembergen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, u kent onze opvatting over het buitenlands beleid van het Vlaams Parlement en de Vlaamse regering. Volgens ons moet dat buitenlands beleid, hoewel in een Belgisch kader, worden uitgetekend door zowel de federatie als haar samenstellende delen. Het kan niet langer dat het buitenlands beleid enkel door het federale beleidsniveau wordt gevoerd. De deelstaten moeten er op alle vlakken bij worden betrokken. U weet dat dit grondwettelijk enkel gebeurt voor de bevoegdheden die ons zijn toegekend. Dat zou grondwettelijk moeten worden uitgebreid naar alle domeinen.

De buitenlandse politiek van Vlaanderen moet een politiek van ideeën zijn, en niet zozeer een politiek van macht. Het mag geen politiek van militaire, economische of financiële macht zijn. Sta me toe een cassant voorbeeld te geven. Toen president Kennedy Berlijn bezocht, zei hij : 'Ich bin ein Berliner.' Als 'der König der Belgier' of onze premier naar Berlijn zouden zijn gegaan, wat zouden ze dan hebben gezegd ? In het licht van de krachtlijnen van de traditionele buitenlandse politiek, bevestigd door een onderzoek van professor Coolsaet, zou de premier hebben gezegd : 'Ich bin ein Bratkartoffel', of 'Ich bin ein Würst'.

Als de eerste minister contacten met het buitenland heeft, dan voert hij het buitenlands beleid van Tractebel, van Alcatel, van uitvoer van varkensoren enzovoort. Dat is toch onvoorstelbaar. Voorzover dit al niet tot onze bevoegdheden behoort, hebben we daarvoor toch een minister van Buitenlandse Handel ? Dit kan niet de buitenlandse politiek van Vlaanderen zijn. Als Vlaanderen de ambitie heeft om in de toekomst aan buitenlandse politiek te doen, dan moet het een politiek van ideeën zijn. Noorwegen doet dit en zelfs Cuba, hoewel fel gecontesteerd, heeft dit gedaan.

Ik geef een voorbeeld van een buitenlandse politiek waarbij de ideeën primeren. De beste wijze om zo een politiek te voeren, is de ontwikkelingssamenwerking. Een deel daarvan behoort tot onze bevoegdheid. Mijnheer de minister-president, we zijn op dat vlak actief. Dit moet nog verder worden doorgezet. Wanneer binnen enkele maanden de discussie over de staatshervorming en staatsvorming opnieuw wordt gevoerd, is het essentieel dat het bevoegdheidspakket ontwikkelingssamenwerking volledig wordt overgeheveld naar Vlaanderen om een buitenlands beleid te kunnen voeren. Dit maakt het immers mogelijk een politiek van ideeën, democratie en waardigheid van mensen en volkeren te voeren. Dit zou dan gebeuren op het ogenblik dat we worden geconfronteerd met de zin 'alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren'. Ik voeg daaraan toe dat alle volkeren vrij en gelijk in rechten en in waardigheid worden geboren.

Dit zou de basislijn kunnen zijn van een Vlaams buitenlands beleid. En dan is ontwikkelingssamenwerking hiervoor een ongelooflijk instrument. We zijn dan geen marchandeurs of handelaars maar wel humanisten. We zijn dan een volwassen volk dat uit zijn eigen kleine carcan groeit en aan de wereld het beste van zichzelf biedt : geest, ontwikkeling en humaniteit. Mijnheer de minister-president, ik heb het Belgische buiten-

Van Grembergen

landse beleid nogal plastisch naar voren gebracht om de zaken zo duidelijk mogelijk voor te stellen.

Ik zou het ook willen hebben over het beroemde Europacollege in Brugge waar belangrijke mensen werden gevormd die op het Europees vlak geleidelijk een rol beginnen te spelen. Uiteraard wordt dit college ten dele gefinancierd met middelen van de Europese Gemeenschappen en ten dele met die van de Vlaamse overheid. Vlaanderen zou in de toekomst het initiatief moeten nemen om een eigen internationale school te stichten die niet gericht is op Europa maar wel op de wereld. Aan die school, die een postuniversitaire vorming zou bieden, zouden we twee opdrachten kunnen geven. Het gaat met name over de scholing van een eigen diplomatiek kader waarbij talentvolle, gevormde Vlamingen die dat wensen in de wereld een rol kunnen spelen.

Om hen binnen dat instituut in contact te brengen met de wereld, moet tegelijkertijd een kans worden geboden aan alle ontwikkelingsvolkeren en -landen die te kampen hebben met een gebrek aan geschoold personeel en leidinggevenden. Er moet een vorm van dienstbaarheid ontstaan. Het gaat hierbij niet om een bepaalde vorm ervan waarbij leiders die hun volk zogenaamd bevrijden, binnen de kortste keren op het fortuin gaan zitten en de schatten verzamelen. Ook op dat vlak moet er vanuit Vlaanderen een elite worden gevormd die in haar land een rol kan spelen.

Mijnheer de minister-president, Moskou heeft vanaf de jaren vijftig tot de ineenstorting van de USSR diplomaten en politici geschoold binnen een weliswaar beperkt, marxistisch kader. Ik zie niet in waarom Vlaanderen met zijn mogelijkheden niet een dergelijk instituut zou kunnen oprichten, zonder echter de ideologische en politieke sfeer die daar heerste over te nemen. Er moet integendeel in alle openheid ten opzichte van de wereld vorming worden aangeboden. Ik vermoed dat we daartoe in staat zijn. Dit moet tevens de mogelijkheid bieden om duidelijk te maken dat dit kleine landje aan de Noordzee met zijn 6 miljoen inwoners geen gebied is dat muren rond zich wil bouwen, op zichzelf terugvalt en naar zijn eigen navel staart, maar een land dat naar de wereld kijkt en aan die wereld mee invulling wil geven. Onrechtstreeks zal dit ook wel vanzelf resulteren uit zo een aanpak.

Mijnheer de minister-president, wij hebben bij de stemming dat deelaspect van uw begroting goedgekeurd. We zullen ons natuurlijk niet kunnen aan-

sluiten bij het geheel. Ik zie dat u dit betreurt, maar moge uw treurnis niet uitgebreid zijn. *(Gelach)*

We appreciëren de wijze waarop u een buitenlands beleid tracht in te vullen. We weten dat sommigen het vrij persoonlijk spelen en u op dat vlak als een minus willen afschilderen. Mijn fractie en ikzelf doen dit niet. We appreciëren de wijze waarop u tracht invulling te geven aan de internationale Vlaaming. Dit is altijd onze roeping geweest. Ik hoop dat dit in de toekomst zo blijft.

Wij hebben dit deelaspect goedgekeurd, maar de begroting in het algemeen zullen we uiteraard niet goedkeuren. *(Applaus bij de VU, de VLD en de CVP)*

De voorzitter : De heer Suykerbuyk heeft het woord.

De heer Herman Suykerbuyk *(Op de tribune)* : Mijnheer de voorzitter, ik zal niet herhalen wat in de commissie al is gezegd. Naar aanleiding van de bespreking van het buitenlands beleid, zou ik echter een belangrijke gedachte willen samenvatten. Deze gedachte lijkt me interessant, maar komt bovendien uit een onverdachte hoek. Ik haal ze namelijk uit het werk van Rik Coolaet : 'België en zijn buitenlandse politiek 1830 tot 1990'. Ik doe dit met de bedoeling de finaliteit van een eigen Vlaams buitenlands beleid te achterhalen. Ik denk dat ik het boek, al zeg ik het zelf, nogal goed heb samengevat. *(Gelach)*

Ik zal nu pogen datgene naar voren te brengen waarvan ik vind dat ik het goed heb gedaan. *(Gelach)*

Ik hoop dat u hoort dat het goed is. Het is geen citaat, maar het gaat toch in die richting.

De verbinnenlandsing van de buitenlandse politiek is een proces dat overal aan de gang is. Het betekent dat Buitenlandse Zaken, de ambtenarij en de diplomatie in toenemende mate rekening moeten houden met binnenlandse actoren. Een behoudsgezinde diplomatie tracht dit tegen te houden, omdat zij het monopolie op de inrichting van de buitenlandse politiek verkiest en in vele gevallen verliest. Deze verbinnenlandsing heeft in België een supplementaire verschijningsvorm, namelijk de federalisering van het buitenlands beleid. Dit maakt deel uit van een wereldwijde devolutiestroaming die de centrale macht contesteert ten voordele van een identitaire affirmatie. De voorbeelden in Europa zijn bekend. Zo is er het opbreken van de multinationale staat, bijvoorbeeld de Sovjetunie,

Suykerbuyk

Tsjechoslowakije of Joegoslavië. Hiernaast staan centrifugale tendensen. Hier wordt verwezen naar het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk.

De Vlaamse natievorming dupliceert op een opvallende manier het in 1830 begonnen Belgisch nationalisme. Die natievorming, de Vlaamse zowel als de Belgische, steunt op een machtsstructuur, op een coalitie van verschillende belangen. De huidige Vlaamse natievorming steunt op een linkzijdige die meent dat het gemakkelijker is op het niveau van de deelstaten democratische correcties aan te brengen, op een rechterzijde die vooral economisch gemotiveerd is en die de Belgische solidariteitsmechanismen in haar voordeel wil afbouwen, op een bedrijfsleven dat reeds in een mondiale economie is ingeschakeld, op Vlaamse politieke en administratieve instellingen die machtsmaximalisatie willen – een normale aspiratie -, en op de radicale Vlaamse nationalist die onafhankelijkheid willen.

Hoe deze coalitie zal evolueren en wie in Vlaanderen uiteindelijk beslag zal leggen op de politieke macht, zou de centrale vraag moeten zijn voor degenen die grotere bevoegdheden nastreven voor de deelstaten. Op dit ogenblik is er vooral sprake van machtsmaximalisatie – ik gebruik de woorden die ik heb gelezen. Machtsmaximalisatie behoort tot het niveau van de middelen. De inhoud van het beleid is echter belangrijker. Het zou moeten samenvallen met wat de bevolking wil. Net zoals het federaal buitenlands beleid staat het Vlaams buitenlands beleid in de eerste plaats in het teken van economische en commerciële belangenbehartiging.

Bij de aanspraken op nieuwe natievorming, zoals dat in Vlaanderen het geval is, wordt te weinig rekening gehouden met de crisis van de natiestaat als politiek beheerinstrument. Op het einde van de twintigste eeuw biedt geen enkele nationale staat nog een exclusief kader voor legitimatie en soevereiniteit. Dat kader moet thans gedeeld worden met een groot aantal actoren van substatelijk en suprastatelijk niveau, zowel van gouvernementele als niet-gouvernementele aard.

Tot daar de samenvatting.

Ik wil aan deze samenvatting vier vaststellingen verbinden. Een eerste vaststelling is dat op dit ogenblik de Vlaamse regering of Vlaanderen werkt aan de instrumenten om tot een buitenlands beleid te komen. Dat gebeurt met inzet, visie en resultaat.

De kritiek valt gunstig uit. Bovendien wordt de federale weerbaarheid tegenover het buitenlands beleid van de deelstaten ontmaskerd in het boek van de heer Coolsaet, met dien verstande dat de buitenlandse diplomatie in alle staten onder druk komt te staan van de zogenaamde verbinnenlandsing.

Een tweede vaststelling is dat de natiestaat een historisch gegeven is uit de negentiende eeuw. Zij die Vlaamse natievorming daarmee gelijkstellen, vergeten dat we in Vlaanderen onze geschiedenis kennen. Maandag nog, naar aanleiding van de bespreking van het Verdrag van Amsterdam, drukte ik de hoop uit op een Vlaams unionisme dat de Vlaamse zelfstandigheid binnen Europa situeert. Daarmee zou de vergissing uit de negentiende eeuw, en ik citeer : 'de mythe van een Belgische totaalsoevereiniteit geen Vlaams vervolgverhaal kennen'.

Een derde vaststelling is dat buitenlandse politiek uiteraard meer is dan het samenbrengen van de verlangens van een bepaalde linker- en rechterzijde waarover de heer Coolsaet spreekt. De inhoud van het buitenlands beleid moet dan ook nu reeds op de agenda staan onder de vorm van prioriteiten. Ik verwijs hier naar de zaken waaraan het Vlaams buitenlands beleid momenteel werkt, onder meer de prioriteit inzake Oost-Europa, opties, het internationaal cultureel beleid dat eerst internationaal en slechts nadien cultureel beleid mag worden genoemd, en het vooruitgang boeken op het vlak van de regionalisering van Europa, een terrein waar ook België zich mee bezighield. Ik verwijs daarmee naar de samenwerking met de kleinere staten, de zogenaamde Oslo-staten, lang vóór de Benelux bestond. Als de Benelux momenteel minder aan de bak komt, is dat volgens mij omdat onze noorderburen iets naast hun schoenen zijn gaan lopen. Nederland dient zich tegenwoordig niet meer aan als de grootste van de kleine staten, maar als het kleinste van de grote staten. Maar goed, vandaag gaat het bij het Vlaams buitenlands beleid reeds over meer dan de behartiging van commerciële en economische belangen. Dit ligt in de lijn van het betoog van de heer Van Grembergen.

Wil men dat het buitenlands beleid qua inhoud het onmiddellijke overstijgt – en ik denk toch dat dit onze ambitie is – en wil men het ruimer bekijken dan de draagkracht van een toevallige politieke coalitie, dan is er een denktank nodig. Ook dit ligt in het verlengde van wat de heer Van Grembergen zei. Hij vernoemde Brugge, ik wil de naam Clingendael laten vallen. Dan heb ik het over Clingendael als concept van een wetenschappelijke in-

Suykerbuyk

stelling die opereert op verschillende niveaus en waar verschillende disciplines samenkomen. Ik haal hier Clingendael aan om het te relativiseren en ook om een oude directeur ervan te kunnen citeren. Het gaat over de heer Voorhoeve, die ook nog minister is geweest in een Nederlands kabinet. Over Nederland zei deze : 'Nederland heeft geen buitenlands beleid.' (*Applaus bij de CVP en de VU*)

De voorzitter : Mevrouw Dua heeft het woord.

Mevrouw Vera Dua (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, dames en heren ministers, geachte collega's, ik wil hier kort ingaan op de beleidsnota Landbouw. Ik wil dit ten eerste doen omdat ik het belangrijk vind dat het landbouwbeleid hier ook ter sprake komt. Ten tweede hoop ik dat dit bij de minister op zijn minst zal leiden tot enige reflectie over zijn beleid en wie weet zelfs tot enige bijsturing.

Mijnheer de minister, uw beleidsnota is volgens mijn fractie zeer eenzijdig georiënteerd op de ondersteuning van de agro-industrie. De versterking van de agro-industrie wordt als een expliciete doelstelling opgenomen bij uw beleid inzake plattelandontwikkeling, in het kader van de doelstelling 5b-gebieden. Dat is op zich al vrij verbazingwekkend. Maar er is bovendien de beleids optie om het Vlaams Investeringsfonds aan te passen door hier de financiële ondersteuning van de agro-industrie mogelijk te maken. Ten slotte hebt u de intentie om mestverwerking op alle mogelijke wijzen te steunen, wat rechtstreeks of onrechtstreeks vooral aan de agro-industrie ten goede zal komen. Ik vermoed echter dat dit punt de komende maanden nog uitgebreider aan bod zal komen.

In dit verband rijst de essentiële vraag of binnen de landbouwsector de agro-industrie nu precies de doelgroep is die de meeste steun nodig heeft. De landbouw bevindt zich momenteel in een crisis. Vele boeren hebben het zeer moeilijk. Men zou dan toch veeleer verwachten dat de ondersteuning zich vooral op de landbouwers zelf richt. Men zou verwachten dat dit de beleidsprioriteit is, niet de agro-industrie, een industrietak die momenteel trouwens nog zeer veel winst maakt. Wij betreuren dan ook deze beleids optie.

Een tweede probleem dat u onvoldoende inschat – of beter, compleet negeert – is de vertrouwenscrisis die er momenteel heerst bij de consument ten aanzien van de landbouw. De consument vertrouwt

de landbouw en het voedsel dat op zijn bord komt niet meer. Op zich hoeft dat geen verbazing te wekken : er zijn de hormonenschandalen ; er is het nu zeer actuele probleem van de antibiotica in de veevoerders, die een risico op resistentie met zich meebrengen; er is de mestproblematiek en de pesticiden, met alle gevolgen voor de volksgezondheid. Men zou voor minder ongerust worden. Maar in uw beleidsnota wordt hier met geen woord over gerept. Nochtans denk ik dat er oplossingen mogelijk zijn. Een van de mogelijke oplossingen voor deze vertrouwenscrisis ligt in het stimuleren van alternatieven die dit vertrouwen terug kunnen herstellen. Ik denk dat de biologische landbouw terzake een belangrijk antwoord kan bieden.

Enkele maanden geleden startte men met een campagne onder het motto 'Tien op tien voor biologische landbouw', met als streefdoel tegen 2010 10 percent biologische teelt te hebben. Deze campagne kon rekenen op brede steun vanwege vele organisaties, waaronder een groot aantal uit de christelijke zuil : de KAV, de KWB, enzovoort. U kent ze beter dan ik. Ook uw coalitiepartner heeft deze doelstelling onderschreven op haar toekomstmodel.

De vraag is natuurlijk op welke manier we deze vrij ambitieuze doelstelling zullen realiseren. In Vlaanderen wordt momenteel slechts op 0,15 percent van de landbouwoppervlakte biologisch geteeld. Daarmee bengelen we echt wel achteraan in het Europese peloton. Er zijn landen waar men de 8 percent bereikt. In praktisch alle buurlanden worden grootscheepse actieprogramma's opgesteld om aan deze sector binnen de landbouw een elan te geven. Dit gebeurt niet alleen uit duurzaamheidsoverwegingen. Het gebeurt ook uit louter economische en strategische overwegingen. Er is immers een nieuwe markt voor bioproducten. Men wil dus de landbouwsector in die richting heroriënteren.

In Vlaanderen gebeurt dat echter niet. Integendeel, de weinige bioboeren die er zijn, worden tegengewerkt. Het is dan ook niet te verwonderen dat weinigen geneigd zijn om over te schakelen. Ondertussen worden de rekken van onze grootwarenhuizen gevuld met bioproducten die worden ingevoerd uit Frankrijk en Duitsland. Het Vlaamse aanbod is immers onvoldoende om aan de huidige vraag te voldoen. Het is jammer dat zulke enorme kansen onbenut worden gelaten : niet alleen voor het leefmilieu maar ook voor de volledige landbouwsector, die op die manier een unieke kans laat liggen om een nieuwe niche in de markt in te vullen.

Dua

De Vlaamse regering kan nochtans veel doen om de biologische landbouw te stimuleren. Zo zou het VLIF kunnen worden gebruikt om bijkomende steun te geven bij omschakeling. Het zou dan niet zozeer gaan om het verlenen van gunstige voorwaarden bij leningen, want biologische landbouw is per definitie minder kapitaalsintensief, maar wel om het toekennen van bijkomende steun als stimulans voor landbouwers die uitkijken naar een bedrijfsalternatief.

Ook de VLAM zou op deze kar moeten springen door promotiecampagnes op te zetten voor bioproducten voor het grote publiek. Dit zou trouwens niet meer dan logisch zijn. Aangezien ook bioboeren hun bijdrage moeten betalen, kan daar toch ook iets tegenover worden geplaatst.

Er zouden ook maatregelen kunnen worden genomen op het vlak van tewerkstelling. Biolandbouw is zeer arbeidsintensief. Het is net deze kostenfactor die de concurrentie met gangbare landbouwproducten zo moeilijk maakt. Hier liggen enorme kansen voor tewerkstelling van laaggeschoolden die men momenteel onbenut laat.

De organisaties van en voor bioboeren zouden beter kunnen worden ondersteund. Die verenigingen draaien momenteel bijna uitsluitend op vrijwilligerswerk, terwijl er op het terrein een grote vraag is naar begeleiding, vorming en voorlichting.

De ambtenaren van uw ministerie zouden kunnen worden bijgeschoold, zodat ze op zijn minst objectieve informatie zouden kunnen geven over wat biologische landbouw precies inhoudt. Ik heb immers de indruk dat ze voor dat aspect nog heel wat kunnen bijleren.

Het landbouwonderwijs moet dringend worden aangepakt. Het is daar dat de jongeren hun keuzes maken voor de toekomst. Nu worden ze allemaal opgeleid in de denkrichting van zoveel mogelijk produceren en zoveel mogelijk investeren. Geef ze een cursus biologische landbouw zodat ze tenminste weten wat dit inhoudt en waarvoor ze kunnen kiezen. Hetzelfde geldt voor de landbouwfaculteiten aan de universiteiten en hogescholen : waarom wordt er geen leerstoel biologische landbouw geïnstalleerd ? Dit is toch de evidentie zelve.

Ik zou zo nog een hele tijd kunnen doorgaan. Dit zijn allemaal zaken die in het buitenland al lang gerealiseerd zijn, maar waarin Vlaanderen hopeeloos achter blijft. Hier blijft de landbouwsector

blijkbaar kortzichtig en dat geldt ook voor het landbouwbeleid.

Mijnheer de minister, ik wil dus nogmaals mijn pleidooi voor biologische landbouw herhalen. Ik richt dit pleidooi ook aan dit parlement. Ik heb een verzoek gericht aan de voorzitter van de commissie voor Economische Aangelegenheden om de biologische landbouw op de agenda te zetten. Ik hoop dat dit ook zal gebeuren en dat dit voorstel de steun krijgt van alle fracties.

De Vlaamse regering heeft in de voorbije regeerperiode niets gedaan om de biologische landbouw extra kansen te geven. Dit is echt een gemiste kans. Ik hoop dat in de paar maanden die nog resten, toch nog een aantal initiatieven worden genomen worden als aanloop naar een volgende zittingsperiode. Ik hoop dat deze sector dan wel au sérieux zal worden genomen. (*Applaus*)

De voorzitter : De heer Matthys heeft het woord.

De heer Erik Matthijs (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, mevrouw de minister, Vlaanderen heeft door de regionalisering van het wetenschapsbeleid meer ruimte gekregen om een eigen beleid voor onderzoek en ontwikkeling vast te leggen. De beleidslijnen werden in het begin van deze regeerperiode in 1995 vastgelegd : inspelen op de steeds groter wordende internationalisering van wetenschap en technologie, versterking van het niet-gericht onderzoek, de noodzaak om in Vlaanderen aan zwaartepuntvorming, concentratie en samenwerking te doen, de toenemende impact van wetenschap en technologie op onze maatschappij, de versterking en technologische opwaardering van onze KMO's en het Vlaamse wetenschapsbeleid in een federale staat.

Het hoofdaccent in het programma van de Vlaamse regering was het verhogen van het aandeel onderzoek en ontwikkeling in het BRP van Vlaanderen tot het peil van dat van onze belangrijkste handelspartners. Door de jaarlijkse budgetverhoging van 2 miljard frank – 20 miljard frank op vier jaar tijd – is dit objectief bijna bereikt.

Hiertoe werd een volledig instrumentarium voor de voorbereiding, realisatie en evaluatie van het wetenschapsbeleid en technologiebeleid op punt gesteld, onder andere door monitoring en kwaliteitsbewaking van het wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen. Dit biedt dan ook de mogelijkheid om Vlaanderen te positioneren in België, Europa en de wereld.

Matthijs

Er werden ook acties rond wetenschapsinformatie en popularisering opgezet, zoals de Wetenschapsbus. Dit is nodig in een samenleving die meer en meer evolueert naar een technotoop.

Ook bij de participatie aan de EU-kaderprogramma's doet Vlaanderen het volgens recente analyses goed. Netwerkvorming en samenwerking tussen Vlaamse onderzoekers en gereputeerde onderzoeksploegen in Europa worden verder uitgebouwd.

Het academisch onderzoek heeft de afgelopen jaren een belangrijke toename gekend. De belangrijkste financieringsmechanismen voor het fundamenteel niet-georiënteerd onderzoek zijn het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, de bijzondere onderzoeksfondsen aan de universiteiten, het systeem van onderzoeksmandaten van het FWO-Vlaanderen en de specialisatiebeurzen van het IWT. Een blijvende substantiële versterking van het fundamenteel onderzoek blijft een absolute noodzaak.

Deze continue verhoging van het budget voor wetenschappelijk onderzoek wordt door velen in Vlaanderen ten zeerste geapprecieerd. Ook de rectoren van de universiteiten, de professoren en de vorsers zelf weten de substantiële toename van middelen absoluut te waarderen. Dit alles zal in de toekomst zeker zijn vruchten afwerpen.

Het beleid van de Vlaamse regering wordt hier in alle toonaarden geprezen, maar er is een klein randprobleem, namelijk de druk op de basisfinanciering van de universiteiten door de verhoging van de onderzoeksmiddelen. De minister heeft dit probleem echter in zijn beleidsnota en in zijn antwoord in de commissie volledig erkend. Men probeert steeds de basisfinanciering voldoende groot te houden om te voorkomen dat middelen uit het wetenschaps- en technologiebeleid een substituuut zouden worden.

De minister-president zal de 20-percentregel bij de bijzondere onderzoeksfondsen opheffen. Tevens zal hij laten onderzoeken wat de veralgemeende overhead zal zijn.

Hier stoten we op een dilemma met betrekking tot het maximaliseren van de onderzoeksmogelijkheden. Deze overheadkosten gaan uiteraard ten koste van de onderzoeksmiddelen. In de commissie werd echter al gezegd dat universiteit en onderzoek onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden,

zodat men dit niet in termen van beschotten mag stellen.

De minister-president heeft aangekondigd dat het aantal FWO-mandaathouders substantieel zal verhogen. Dit moet een voldoende doorstroming naar het zelfstandig academisch personeel aan de universiteiten en een instroom van nieuw kennispotentieel waarborgen.

De minister-president heeft ook verduidelijkt dat de extra 530 miljoen frank voor het fundamenteel onderzoek zullen worden besteed aan een stijging van het aantal permanente mandaathouders bij het FWO, het oplossen van het overheadprobleem, en het opheffen van de 20-percent-regel bij de bijzondere onderzoeksfondsen.

In zijn tweede voortgangsrapport over de hervorming van de universiteiten heeft ook erector Dillemans, eminent toeschouwer en kenner van het onderwijs- en researchveld, zijn waardering uitgesproken voor de inspanningen die de Vlaamse regering in de afgelopen jaren heeft geleverd om het wetenschappelijk onderzoek extra middelen toe te kennen. De erector vindt echter ook dat een beperkt deel van de bijkomende middelen voor research rechtstreeks of via een overheadregeling moeten worden aangewend om de structurele behoeften van de universiteiten te helpen dekken inzake wetenschappelijke infrastructuur, een vaste bestaffing en wetenschappelijke onderwijsondersteuning.

De regering heeft woord gehouden. Op vier jaar tijd werd een toename gerealiseerd met 20 miljard frank. Zelfs de federale minister van Wetenschapsbeleid Ylieff heeft dit in een interview toegegeven; en dat is heel merkwaardig. Deze inspanning is verheugend. Steeds minder veelbelovende jonge afgestudeerden moeten afhaken in het researchwerk. Daardoor kon ook een halt worden toegeroepen aan de vergrijzing in de universitaire rangen. Vlaanderen zit qua researchniveau opnieuw in het koppeloton van Europa. Door vier jaar na elkaar te voorzien in 2 miljard frank extra, heeft Vlaanderen zijn achterstand ten opzichte van het buitenland ingelopen.

We moeten echter ook waakzaam zijn. Onze buurlanden hebben intussen niet stilgezeten en er zal in de toekomst derhalve een blijvende aandacht nodig zijn voor het wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling om gelijke tred te kunnen houden met onze buitenlandse partners.

Matthijs

Ik heb in de commissie ook opgemerkt dat er belangrijke aanbevelingen kunnen worden gedaan voor de toekomst, waaronder de verdere defederalisering van het wetenschaps- en technologiebeleid. Uit het antwoord van de minister-president maak ik op dat het inderdaad wenselijk zou zijn, in het belang van de efficiëntie van het wetenschappelijk onderzoek, dat het wetenschaps- en technologiebeleid verder wordt geregionaliseerd. Ook in het veld is men daarvan overtuigd. De vele samenwerkingsverbanden die zullen ontstaan, ook over de grenzen heen, zullen dit nog vergemakkelijken en bespoedigen.

Er is wel enige bezorgdheid in de universiteiten omtrent de relatief grote groei van het onderzoek met economische finaliteit. Universiteiten willen minder aan gericht onderzoek en meer aan basisonderzoek doen. Dit is een evolutie voor de lange termijn, waarop de regering naar mijn oordeel wel inspeelt. De eigenheid van een universiteit bestaat niet alleen in de aanwezigheid van research, maar ook in de onlosmakelijke band tussen research en onderwijs. Het onderwijs moet daarom ook anders zijn, gestoeld op en doorweven met research. Kortom het moet wetenschappelijk onderwijs zijn.

Het belang van het fundamenteel onderzoek, dat ook kan worden omschreven als onderzoek op lange termijn, in het bijzonder van de niet-gerichte curiosity driven research, verleent de universiteiten een blijvende centrale rol in de toekomstige kennismaatschappij. Voor hen is dit een essentiële opdracht. In Vlaanderen situeert dit onderzoek zich van oudsher nu eenmaal in de universiteiten. Ook wil ik enkele afzonderlijke instellingen vermelden zoals VITO, IMEC en VIB, die binnen een bepaalde sector gericht basisonderzoek verrichten. We beschouwen hun werk als zeer waardevol. Deze instellingen hebben een voortrekkersrol in onze maatschappij. Ook hier hebben de universiteiten hun inbreng en komen er intense samenwerkingsvormen tot stand.

Tot slot is inzake het beleidsvoorbereidend onderzoek in principe een kentering ten goede te

bespeuren in het beleid. De invoering van een horizontale uniforme procedure over alle departementen heen met een substantieel algemeen fonds van 400 miljoen frank in 1997 en 450 miljoen frank in 1998, met openbare bekendmaking van thema's, vergelijkend onderzoek door een jury enzovoort, zal de objectiviteit van het stelsel op termijn blijvend verhogen.

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, ik besluit filosofisch. De wetenschap heeft bevrijding gebracht en biedt elementen van hoop voor een nieuw geïntegreerd wereldbeeld. Nog nooit in de wereld is de inbreng van de wetenschap zo groot en zo fundamenteel geweest, en onze universiteiten zullen hierin een centrale rol blijven spelen, ook vanuit hun eigen kritische opstelling.

De uitgangspunten van het regeerprogramma werden ten volle vertaald en het opzet van een substantiële inbreng in het domein Onderzoek en Ontwikkeling heeft tot werkelijke resultaten geleid, die Vlaanderen op dit vlak opnieuw bij de koplopers van Europa hebben gebracht. (*Applaus bij de CVP*)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Dames en heren, hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor deze voormiddag.

Wij komen om 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 12.42 uur.*
